

„Nem véletlen, hogy éppen pünkösdre hirdetjük meg az első budapesti Tamás-misét, melyet a Deák téri evangélikus templomban tartunk meg...”
► Kommunikációs egyház – 3. oldal

„Életem során megtapasztaltam, hogy amihez csak hozzányúlók, ott az Isten meg nem érdemelt kegyelme és áldása kísér.”
► Születésnap beszélgetés Gáncs Aladárral – 5. oldal

A bátorítás gyógyító hatása ► 2. oldal
Bibliát a börtönökbe! ► 4. oldal
Ifjúsági melléklet ► 6–7. oldal
Egyház és környezeti nevelés ► 8. oldal
Fénysugár ► 9. oldal
A kabbalisták kabalája ► 9. oldal

„A kisebbségi helyzetük okán amúgy is aktívabb közéleti szerepvállalásra kényszerülő történelmi egyházak sorában az evangélikusok mindinkább a dialógus, a politikai erők közötti párbeszéd előmozdítói.”
► Brassó üzenete – 8. oldal

Hitünkkel a világban

► Az evangélikus oktatási intézmények vezetői számára egyházunk Oktatási Osztálya április 25–27. között konferenciát szervezett Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. A közoktatás aktuális feladatairól szóló tájékoztatókat és beszélgetéseket az Oktatási Osztály munkatársai vezették; előadások, illetve a napokat kezdő és záró szolgálatok révén egy közösségben volt az iskolavezetőkkel D. Szevik Imre elnök-püspök, Ribár János és Kondor Péter esperes, valamint Aradi György és Bácskai Károly lelkész.

Iskoláink belső életét és külső kapcsolatát is jórészt a működésüket meghatározó külső tényezők, illetve saját, vállalt és – reményesség szerint – hirdetett értékei közötti feszültség nehezíti 2005 derekán. Az egyre inkább szétforgácsolódkozó oktatás rendszerében sajátos feladatokat van az egyházi s ezen belül az evangélikus közoktatási intézményeknek: meg kell szólítani az őket körülvevő nem keresztény világot. Egy keresztény ember számára – akár a missziói parancsot jól értő, cselekvő hite által – nyilvánvaló és érthető lehet mindez, de egy szervezet, egy intézmény, egy esetleg saját belső konfliktusaival is terhelt iskola számára már összetettebb a feladat. Fontos, hogy ezen a konferencián egy iskolavezetők-ből, lelkészekből álló testvéri közösség tagjai a nyitóáhitattól a záró úrvacsorás istentiszteletig együtt tehetek bizonyoságot arról, hogy a kételkedő kérdésekre a választ nem a világ adja – nem ott a válasz, ahol a legtöbben keresik. A válasz hitünk alapjainál található meg!

A konferencia áhitatain Jakab apostol leveléből vett versek alapján szóaltak meg a prédikációk (Jak 1,19.21.22.25). Isten igéjének felfogása és cselekvése – éppen ez volna a legjobb válasz a közoktatást érintő problémákra. Hitelesen, cselekvő hittel vállalni értékeinket, szekularizálódó világunkban megmutatni a keresztény közösség erejét, de Isten szeretetének munkáját is.

Iskoláink, óvodáink helyzete sok szempontból hasonló a szórványban élő gyülekezeteinkéhez. Intézményeink az ország különböző pontjain, gyakran egymástól nagyon távolúságban működnek, és sokszor előfordul, hogy a külső környezetükben – az adott városban vagy megyében – egészen más értékrend érvényesül, mások az elvárások, mint az iskola falain belül. A környezetet ugyanakkor bizalommal is van intézményeink iránt. Nem egészen véletlen ugyanis, hogy a drasztikusan csökkenő gyermeklétszám ellenére intézményeink nagy többségében több gyermek jelentkezik, mint amennyit fel lehet venni. Sokszor csak biztonságot keresve nálunk, óvodá-

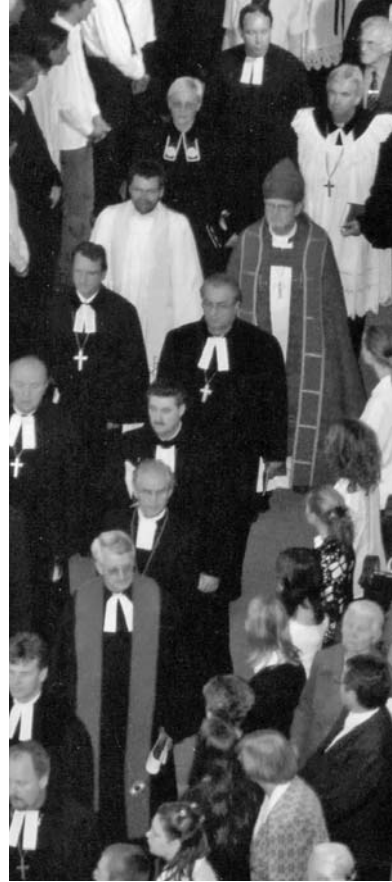
ink, iskoláink kapuján helyenként többen kopogtatnak, mint a templomkapukon. Cselekvő hit nélkül, hiteles keresztény értékrend nélkül nem csak a bizalmukat veszíthetjük el!

Az előadások témái is kapcsolódtak a megélt cselekvő hit egyedüli lehetőségéhez. Az előadók az ígen és a nem felelősségéről (Mt 5,37), az egymásért cselekvők közösségének feladatáról (Mt 7,12) és jót termő fánk gyümölcséről (Lk 6,44) egyaránt szóltak. Akikre egy tanári közösség vezetése bízott a jelenlegi, morális válságot megélt világban, egyre többször találkoznak tanár és diák, szülő és tanár, tanár és tanár közötti konfliktushelyzetekkel. Fontos, hogy nap mint nap jó sáfárai tudjanak lenni a rájuk bízott gazdag örökségnek, adott esetben meg tudják különböztetni az olcsó moralizálást a hitelesen vállalt keresztény élettől.

A konferencia záróelőadásában D. Szevik Imre az evangélikus egyház nézőpontjából foglalta össze Klebsberg Kunó művelődés- és oktatáspolitikai tevékenységét. Előadását összegezve a következőket fejtette ki. Előttünk áll egy követhető és a magyar közoktatás tradíciójában gyökerező példa: most is igaz az, hogy a nemzet jövője az iskolákon és a pallérozott elméjű, művelt embereken múlik. Kiművelt emberfők sokasága építheti fel a nemzetet. Nincs reménytelen helyzet. Minél kevesebb az anyagi forrás, annál többet kell fordítani a fiatalok képzésére. Az állami és az egyházi iskolahálózat párhuzamosan működhet a nemzet javára. A hazaszeretetre és az egészséges nemzettudatra együtt épülhetnek az új generációk – zárta előadását az elnök-püspök.

Ahelyett, hogy a konferencia hosszas értékelése következne, engedtessek meg egy záró megjegyzés a szerzőnek: jelen sorok írója több világi közoktatási szakmai közösségben is jelen lehet. Ezeket mind a közös szakmai érdekek kötik össze, de leginkább csak azok. Ebből a nézőpontból különösen a mostani esztendőben látható jól, hogy mekkora érték az iskolavezetők testvéri közössége.

► TÖLLI BALÁZS

Stólával és anélkül. Evangélikus lelkészek bevonulása a békéscsabai Nagytemplomba.

► A Luther-kabát történetéről – 3. oldal

Vizsga – emlékezéssel

► Az Evangélikus Kántorképző Intézet igazgatótanácsa a főtű Mandák Otthon alapító igazgatója, Kiss János halálának tizenötödik évfordulójára időzítette a téli kántorképző tanfolyam vizsgáját, így az április 30-i „megmérettetés” emlékkünnepéllé egészült ki.

Kiss János szerény ember volt, nem szerette, ha ünnepezték. Azt tartotta, hogy munkájáról csak a „gyümölcsai alapján” lehet beszélni. Az igazgatótanács döntése alapján ezért előzte meg az emlékkünnepélyt a téli kántorképző tanfolyam vizsgája, amelyen nyolcan adtak számot a tanultakról. Két-két tanuló segédkantori, illetve kántori bizonyítványt szerzett, négyen pedig kántori oklevelet kaptak. (A vizsgabizottság elnöke Trajtler Gábor, két tagja Sulyok Imre és Bálint József volt.)

► Folytatás a 4. oldalon

A MEE püspökeinek körlevele

Egyházunk három egyházkerületének püspöke a Liturgiai Bizottsággal egyetértésben az alábbi javaslatot terjeszti a lelkészek és gyülekezeteink presbitériumai elé.

2005. pünkösd ünnepétől kezdődően a három püspök istentiszteleti szolgálata során a gyülekezeteinkben bemutatja a Luther-kabátba helyezett, az egyházi év liturgikus színeinek megfelelő ügynevezett lelkészi stólát, amelyet a protestáns egyházakban egyre gyakrabban alkalmaznak. Egy fél éves bemutatási időszak után minden gyülekezet presbitériuma eldöntheti lelkészével egyetértésben, hogy bevezeti-e istentiszteleti gyakorlatában a lelkészi stóla használatát.

A bemutatás szándékát az alábbiakban indokoljuk.

1) Szerete a világon – de különösen Nyugat-Európa evangélikus egyházaiban – már korábban sor került a lelkészi stóla viseletének bevezetésére. Ezáltal a lelkész liturgikus megjelenése is jelzi az egyházi esztendő adott ünnepkörét. (Például pünkösdkor piros, Szentháromság vasárnapján fehér, az azt követő vasárnapokon zöld stb.)

2) Esetleges hazai bevezetésével kapcsolódunk a világ evangélikusságának liturgikus tradíciójához, amely sokrétű, és igen változatos.

3) A színes lelkészi stóla oldja a lelkész különben egyhangú, komor megjelenését a fekete színű Luther-kabátban.

4) Tábori lelkészeink katonai egyenruháján a lelkészi stóla jelzi, hogy viselői egyházi személyiségek.

5) A lelkészi stóla viselése kifejezésre juttatja lelkészeink ordinációját és a más keresztény egyházak lelkészeivel való lelki összetartozását.

6) Kórházban és egyéb, templomi szolgálton kívüli alkalmakon való viselése fekete öltöny mellett egyértelműen azonosítja a lelkészt.

Kérjük lelkészeinket és gyülekezeteinket, fogadják a bemutatató kezdeményezést a liturgikus viselet gazdagodásának egyik sajátos formájaként, s majd egy fél esztendő múltán hozzák meg megalapozott döntésüket.

Az egyház Ura, a feltámadott Jézus Krisztus áldja meg az evangéliumért végzett szolgálatunkat magyarhoni egyházunkban és szerete a világon.

Budapest, 2005. április hó 15. napján

Erős vár a mi Istenünk!

Gáncs Péter
püspök

D. Szevik Imre
elnök-püspök

István János
püspök

A stóla

Lk 9,62-ben ezt olvassuk: „Jézus pedig így felelt: »Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.«” Mt 11,29–30-ban pedig Jézus ezt mondja: „Vegyétek magotokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek. Mert az én igám boldogító, és az én terhem könnyű.”

Mindannyian ismerjük a magvető példázatát is. Jézus előszeretettel hasonlította az Isten országáért való munkálkodást a földműves tevékenységéhez. Az ókori szántóvetőnek – főleg ha szegényebb volt – nemcsak az eke szarván kellett tartania a kezét, hanem (igavonó híján) a jármót is a maga nyakába kellett akasztania.

Jézus korában a zsidóság azzal különböztette meg magát a többi néptől, hogy magára vette a mózesi törvény igáját, amelyről azt vallotta, hogy kemény és nehéz iga. Jézus minden bizonnyal erre is céloz, amikor a maga igáját, amelyet ő kínál követőknek, boldogítónak és könnyűnek mondja. A képpel azt fejezi ki, hogy akik őt követve állnak az Isten országá ügyének szolgálatába, látszólag nehéz igát vesznek a nyakukba, amelyet mindkét vállukkal húzniuk kell, de közben mégis azt tapasztalják, hogy ez az iga – szemben a törvényével – könnyű, és boldoggá teszi azt, aki viseli.

Ezt az egész embert követelő – csak mindkét vállal húzható – és mégis könnyen viselhető, viselése közben boldogságot adó jézusi igát jelképezi az egyházi szolgálattevők liturgikus öltözékének stóla néven ismert darabja.

A stóla használata az első századokra nyúlik vissza. A keleti és nyugati egyház ordnált (fölszentelt) szolgálattevői egyaránt viselték, és – néhány protestáns egyház lelkészeitől eltekintve – mindmáig viselik. Azt jelzi, hogy viselője mindkét vállával „húzza az igát”, azaz egész életét Isten ügyének, az evangéliumnak a szolgálatára szentelte.

Lutherrel sokan csak azt jegyzik meg, hogy a kolostorból való kilépése után levette a szerzetesi csuhát – igaz, nem rögtön, hanem csak amikor már hordhatatlanul viseltes lett. Ez valóban így van: Luther az istentiszteleten kívüli templomi alkalmakon – a tanítás korábbi elhanyagolása miatt a reformációt követő gyülekezeteinkben szinte nap mint nap volt ilyen –, illetve az úrvacsorát magába nem foglaló istentiszteleteken gyakran prédikált civilben, ami az ő esetében az egyetemi tanárok viseletét jelentő talárt jelentette. Az úrvacsorás istentiszteleteken azonban – amelyeket misének nevezett – élete végéig a hagyományos liturgikus öltözetben szolgált, amely az albából (bokáig érő fehér ing), a liturgikus színű stólából és az ugyancsak liturgikus színű kazulából (miseruha) állt. Ez a teljes liturgikus öltözet az evangélikus egyházakban csak ott maradt meg, ahol nem volt ellenreformáció: elsősorban a skandináv országokban és Finnországban, de Európán kívül is. A 16. században hazánkban is a teljes liturgikus öltözetet használták evangélikus lelkészeink. Az ellenreformáció azonban a liturgikus öltözet viselését – a stólát is beleértve – megtiltotta számunkra. A nyílt üldözés elmúltával az egyetemi végzettségű emberek civil öltözéke, a talár lett megengedett viseletünk, amelyet ma Luther-kabát néven ismerünk.

Újabbban a stóla viselésének lehetőségétől megfosztott evangélikus egyházakban, így például Németországban is egyre inkább terjed a stóla használata – akár közvetlenül a Luther-kabátban, akár az alban viselve.

► VÉGHÉLYI ANTAL

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

1%

Technikai szám: 0035

www.evangelikus.hu

SEMPER REFORMANDA

„Hiszen éppen az a legveszedelmesebb kísértés, ha nem vagyunk kísértesben; hogy olyankor ne feledkezzünk meg Istenről, amikor minden rendben van, és akkor ne éljünk vissza szabadságunkkal, amikor jól megy a sorunk.”

► Luther Márton: Így imádkozzál! (Balikó Zoltán fordítása)

É L Ő V Í Z

A bátorítás varázslatos gyógyító hatása

A televízióreklámokban naponta találkozhatunk a legújabb és legjobb gyógy-módokkal, de az igazság valójában az, hogy nincs még egy olyan hatásos gyógymód, mint a bátorítás. Gyógyító hatása felemeli a csüggedőt, vigaszt nyújt a fájdalomtól szenvedőnek, és újra életre kelti a reménységet.

A világ tele van elszomorító dolgokkal: egy túlterhelt bankszámla, rossz egészségi állapot, a szeretett személy elvesztése, az előléptetésből való kimaradás, fizikai és szellemi fáradtság, kimerültség, nem teljesített kötelezettségek és be nem tartott fogadalmak... Az ezekhez hasonló, elkedvetlenítő eseményeket könnyen egy méhecske szemével nézzük, és sokkalta nagyobbban becsüljük a kellenél. Végül minden torzra és a valóságtól elrugaszkodottá válik.

Valaki egyszer nagyon bölcsen azt mondta: „Az, aki elcsügged, Isten szerepét saját kis „összeszűgőrtött” modellje szerint méri, és az ő határtalan hatalmát az aggodalmaskodás határai közé szorítja.” Más szavakkal: ahelyett, hogy hinni, hogy Isten életünk minden területén a gondunkat viseli, és reménységünkön, várakozásainkon fölül megtehet mindent, mi úgy döntünk, hogy csak azokkal a dolgokkal kapcsolatban helyezzük az Úrba a bizalmunkat, amelyeket korlátozott értelmünkkel fel tudunk fogni.

Valahányszor nyomott hangulatba kerültem életem során, és „a béka feneké alatt” éreztem magam, egy barátom egy kis „pirulát” (bölcs tanácsot) adott nekem, hogy naponta négyezer „vegym be” bizalommal. Ezeket a „bátorító tablettákat” reggel, felkelés után, ebéd előtt, vacsora előtt és közvetlenül lefekvés előtt kellett beszédnem. A csüggedés és a sikertelenség érzésének fokozódása esetén „bátorító orvosom” azt javasolta, hogy emeljem az adagot. Olyan lelki receptet kaptam tőle, amely egy régi, az idők próbáját kiálló könyvnek, a Bibliának az ígéreiteire épít.

1. Vess egy rövid pillantást elkeseredésed tárgyára, de bizonyosodj meg arról, hogy – túlságosan a kis dolgokból fakadó problémákra koncentrálna – nem nagyítod föl az apróságokat. A Biblia így ír erről: „Miért csüggedsz el lelkem, és nyughatatlankodol bennem? Bízál Istenben, mert még hálát adok én néki az ő orcájának szabáditásáért.” (Zsolt 42,6; Károli-fordítás)

2. Tekints figyelmesen önmagadra. Barátom tanácsa szerint légy kritikus saját hangulatoddal szemben: „Minden napjai a szegénynek nyomorúságosak; a vidám elméjének pedig szüntelen lakodalmá van.” (Péld 15,15; Károli-fordítás)

3. Nézz hosszasan Istenre, mennyei édesapára, aki még nálad is jobban ismeri szükségidet. Ahogy az Írásban ígéri: „Kiáltás hozzád és megfélelem, és nagy dolgokat mondok néked, és megfoghatatlankat, a melyeket nem tudsz.” (Jer 33,3; Károli-fordítás)

4. Tárd szélesre lehetőségeid ablakát, mintha a saját Mount Everestedet másznád meg – a nagy kihívás az, hogy szembe merj szállni nyomasztó félelmeiddel. „Mindenne van erőm a Krisztusban, a ki engem megerősít.” (Fil 4,13; Károli-fordítás)

Mikor jelentős problémákkal és félelmetes helyzetekkel szembesülsz, könnyű elkeseredni, és levonni a gyors következtetést: „Nem tudom megcsinálni.” Az igazság az, hogy egyedül a mi képességeinkkel és erőnkkel valóban nem fog sikerülni. De arra ébredtem rá, hogy Isten sokszor megenged nehéz időszakokat, hogy emlékeztessen a titokra: az, hogy életünkben elérünk-e sikereket – az üzleti életben, családjunkban és személyes elfoglaltságaink közepette –, nem az önbizalomtól, hanem az Istenbe vetett bizalomtól függ. Jn 15,5-ben Jézus ezt mondja: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: A ki én bennem marad, én pedig ő benne, az terem sok gyümölcsöt: mert nálam nélkül semmit sem cselekedhetek.”

■ ROBERT D. FOSTER
(Forrás: Monday Manna)

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 6. VASÁRNAP – Lk 24,46–49

Szintiszta igazság

Nemrégiben művészettörténészek és teológusok gyűltek össze a Firenzéhez közeli Vinciben – Leonardo da Vinci szülővárosában –, hogy tudományos konferencia keretében tisztázzák, mi az igazság a világszerte óriási sikert arató, ugyanakkor nagy felháborodást is keltő A da Vinci-kód című regény állításaival kapcsolatban. A Biblia után ma a világban a legnagyobb példányszámban eladott, hazánkban is egyre népszerűbb krimi szerzője kétségkívül ügyesen ötvözi a művészettörténeti és tudományos tényeket, a történelmi valóságot a fikció, a misztika és az ezoterika elemeivel. Olyannyira, hogy turisták ezrei látogatnak el a krimiben szereplő helyszínekre. A könyvet útikalauzként használva keresik a bizonyosságot, hogy igaz-e mindaz, amit olvastak. Az író azt állítja, hogy a kitalált főhősön kívül mindaz, amit leírt, szintiszta igazság.

A kutatók cáfolták a regény állításait, és hangsúlyozták, hogy az az eddigi tudományos eredményeket semmiképpen nem írja fölül. Mindenképpen izgalmas, jól megírt és ügyesen szerkesztett krimi, de nem több ennél; történelmi vagy vallástörténelmi újdonságokat, felfedezéseket nem tartalmaz, tudományos értéke nincs.

Nem mindegy, miről állítjuk, hogy „szintiszta igazság”. Nem mindegy, mi

mellett állunk ki, mi mellett tanúskodunk, mihez adjuk a nevünket. Amikor Pál apostol a korinthusiak között apostolságáról és annak tartalmáról beszél, azt mondja, hogy nem akar tudni másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a Megfeszítettéről. Később, amikor a feltámadásról szól, Krisztus feltámadásának realitásához köti ígihirdetésének értelmét, de hallgatói hitének értelmét is. Apostoli küldetésének ez a tartalma, értelme. Erre épül minden. Ez az evangélium közepe, centruma, magja. Keresztény hitünk a 21. században is csak az apostoli bizonyosságtétel élményéből, tapasztalatából, meggyőző erejéből és nem utolsósorban hitelességéből élhet.

Több budapesti gyülekezet összefogásával pünkösdi ünnepén indul útjára az a kezdeményezés, melynek – a Finnországból elinduló mozgalom védjeggyé vált elnevezését átvéve – a Tamás nevet adták a szervezők. Ez az új-szerű istentiszteleti forma a kételkedőket, a keresőket kívánja megszólítani. A racionális, a ma is mindenre magyarázatot kereső, a „titok”, a „csoda” kifejezésekkel meg nem elégedő, kételkedő emberek számára sokatmondó lehet Tamás apostol személye, akinek a kedvéért – János evangéliumának tanúságtétele szerint – az Úr nyolc nap múlva visszatér. Talán

nem véletlen, hogy a tamáskodó tanítvány, aki a feltámadás bizonyítékának keresésében a legmesszebbre megy társai közül, és kezével érinti Jézus sebeit, a legmesszebbre megy a misszió útján is – a hagyomány szerint egészen Indiáig. Őt is ugyanaz hajtja, ugyanaz vezeti, mint Pált, aki az akkor ismert föld végső határáig viszi a rábizott igazságot, az evangéliumot, hogy mindenki megossza.

Bár az apostol elvezetés későbbi, és elsősorban éppen Pál szolgálata által lett elfogadott megjelölése az evangélium hírnökeinek, mégsem túlzás azt állítani, hogy a tanítványok valamennyien a Feltámadottal való találkozás pillanatában kezdenek apostollá formálódni, amikor ő megszólítja, és szavának erejével meggyőzi őket a feltámadás igazságáról.

Lukács is arról tudósít, hogy a feltámadt Jézus megáll a tanítványok között, és az Írás teljes kontextusába helyezi mindazt, ami elfogatásától kezdve történt vele. Ugyanezt teszi az úton lévő emmausiak esetében is: elmagyarázza nekik mindazt, ami az Írásokban róla szólt. A rövid, de lényegre törő teológiai képzés éppen a középpontra, a vitathatatlan igazságra, a feltámadás valóságára mutat, ebben erősíti meg a rettenet és a félelem miatt bezárkózó, szétzilált kis tanítványi csoportot.

A VASÁRNAP IGÉJE

Ez a találkozás észleli fel újra a hit paraszát, amelyet majd a Lélek ajtónyitó, ablaktáró, jótékony huzata pünkösdkor dinamikus és látványosan lobbant lángra. Akkor már nem elszigetelődött, bezárkózó, hanem az egész világ felé nyitott, megerősödött mandátummal rendelkező apostolok hirdetik a megtérés és a bűnbocsánat örömeit. Nem a maguk bölcsességéből, leleményességéből vagy jó kombinációs képességeik birtokában találunk ki valami izgalmas krimit a feltámadásról, hanem a nagyon is létező „főszereplő”, Krisztus jelenléte és szavai alapján, a Szentlélek munkájának eredményeképpen lesznek tanúkká és apostolokká.

A munkát, amelyre elhívást kaptak, Jézusálemben kell elkezdniük. A legnehezebb terep mindig a hazai, ahol a gyengeségeinket, esetlenségünket jól ismerők között, a realitás kereteit sokszor szűkösnek érezve, kitartó hűséggel kell elvégeznünk a visszajelzések alapján nem is mindig kellően értékelt munkát. Mégis – az apostoli bizonyosságtétel hitelességének letéteményeseiként, tanúkként, az emberek számára irányt mutató, az élet igazságát feltárva és továbbadva – a világ ma is egyedülálló „bestsellere”, a Szentírás alapján vallhatjuk, hogy hitünk a „szintiszta igazság” alapján áll.

■ SMIDÉLIUSZ GÁBOR

Oratio œcumenica

Szerető mennyei Atyánk, teremtő Istenünk! Hálát adunk színed előtt, hogy újra összegyűjtöttél minket szent házadban, hogy nevedet dicsérjük, és ígédre figyeljünk. Kérünk, Istenünk, hallgasd meg imádságunkat.

Könyörgünk hozzád az egész világért. Állítsd meg a gonoszság hatalmát! Adj békét a háborúzó feleknek, hogy a te békéd diadalmaskodjék mindenhol. Segítsd meg éhező és szűkséget szenvedő embertársainkat. Állítsd meg a pusztító betegségeket, hogy az élet győzzön a halál fölött!

Könyörgünk a kereszténységért. Szentlelkeddel légy a kételkedők mellett! Fekedj meg a hamis tanítások, a tévútra térítő hangzatos szavakat! Oldd fel a bilincseket, amelyek elválasztják egymástól a felekezeteket. Add, hogy meglássuk, mit tanulhatunk egymástól: a szeretetről, az összetartozásról és az emberbaráti érzésekről. Ne

engedd, hogy elszakadjanak egymástól azok, akik a te nevedet vallják, és benned hisznek. Add, hogy testvért lássunk a másikban, és ne vetélytársat. Légy velünk és gyülekezetünkkel, hogy mindenben a te szent neved uralkodjék, s akik gyülekezetünket látják, lássanak meg téged is!

Könyörgünk hazánkért. Áldd meg magyar népünket minden jóval! Formáld és enyhítsd meg a politikuskok szívét, hogy ne a maguk hasznát keressék, hanem népünk javáért fáradozzanak. Törvényeinkben tükröződjék a szeretet parancsa, ítéleteinkben legyen ott az irgalom. Add, hogy a mezőgazdaságból élők ne keseredjenek el; hogy az orvosok itt találják meg előmentelüket, és ne hagyják el ezt az országot; hogy a tanítók szívesen oktassanak, és mindenki hivatásának tekintse a munkáját, ne pedig rabigánál!

Könyörgünk hozzád az emberekért. Add áldásodat a családokra, hogy az egyetértés és a szeretet legyen a vezérük, ne a széthúzás. Övd meg a problémákkal küzdő házaspárokat attól, hogy a válság tekintésük az egyetlen lehetséges megoldásnak. Küldj hozzájuk testvéreket, akik bizonyosságot tesznek rólad, és az újrakezdést hirdetik a törés helyett. Állj meg a betegek ágya mellett gyógyító szavaddal, enyhítsd a fájdalmukat. Ne hagyj magukra a halál révén állókat. Vigasztald meg azokat, akik sírnak és gyászolnak. Segíts azoknak, akik nehéz útra indulnak az előttünk álló héten!

Könyörgünk magunkért. Légy velünk életünk minden napján, hogy veled akarjunk boldogulni; hogy szívesen hallgassuk és keressük üzenetedet ebben a zajos világban; hogy megtaláljuk Jézus Krisztust és az ő dicsőségét, és ne szakadjunk el attól! Ámen.

LITURGIA – VISELKEDÉS – MAGATARTÁS 6.

Lektorok

► **Zsoltárolvasás, igeolvasás, hirdetésfelolvasás, imádságok vagy imádságrészek elmondása, bejelentések, köszöntések. Mindezek nem csupán a lelkész ajkáról hangozhatnak el. Nemcsak az Agenda-revizó és a liturgiai megújulás kapcsán, hanem az attól függetlenül megfogalmazódott igény nyomán is egyre több gyülekezetben végeznek nem lelkészek felolvasó, imádkozó szolgálatot. Őket nevezzük közös kifejezéssel lektoroknak.**

Aki már végzett valamilyen nyilvános istentiszteleti szolgálatot – ki kellett állnia az emberek elé, és ugyanakkor tudatosult benne az is, hogy a mindenható Isten előtt áll –, az tudja, hogy mennyi belső izgalommal, olykor feszültséggel jár ez a szolgálat. Aki érdektelenül, „flegmán” áll ki az olvasópulthoz, az oltár mellé, a gyülekezet elé, az nincsen tisztában vele, hogy milyen feladatot lát el. Aki mozdul, szól, cselekszik az istentiszteleten, az a Szent szolgálja – magas-feszültségű zónába lép. Mint egykor Mózes esetében ott, az égő csipkebokor előtt: „Oldd le sarudat a lábadról, mert szent föld az a hely, ahol állasz!” (2Móz 3,5) Nem lehet készületlenül, hanyagul odaállni. Nem lehet akármilyen külsővel és akármilyen belsővel szolgálatot végezni. Fél-

reértés ne essék, ez nem azt jelenti, hogy a kegyelmes és irgalmas Isten nem fogadja el a hozzá érkezőt úgy, ahogyan jön. Hanem azt, hogy a szolgálatra jelentkező egyben vállalja: készül arra, hogy segítőtje legyen Isten és ember találkozásának, és megkísérli elhárítani azokat az akadályokat, amelyek másokat zavarhatnak a szolgálatával kapcsolatban.

Amikor a Liturgia – viselkedés – magatartás sorozatban a lektor személyéről és feladatáról beszélünk, elsősorban a hozzáállásról, a lelkületről, a felkészültségről és a megjelenésről kell gondolkodnunk.

Hozzáállás. Aki lektori szolgálatot vállal, nagyszerű feladatot fogad el. Megszólaltathatja Isten szavát, építheti a gyülekezetet, információval láthatja el az érdeklődő testvéreket, s ajkán felcsendülhet a gyülekezet imádsága. Nem is szabad máshogy kilépni a padból, vagy odamenni az ambóhoz vagy az oltárról, csak így gondolkodva: „Nagy megtiszteltetés ért; Isten szolgálja lehetek; megpróbálok felnőni a feladathoz, fel-emelkedni a küldetéshez. Isten – még engem is – fel tud használni szolgálatára...”

Több olyan idősebb szolgatárs jut az eszembe, aki a szolgálatban töltött évtizedek alatt hatalmas rutinra tett szert a liturgikus és ígihirdetői munkában. Mégis minden egyes alkalommal remegve álltak az oltár elé, összeszorult gyomorral léptek a szöszékre. Nem

azért, mert lámpalázások voltak, hanem azért, mert szent a hely, szent az ügy, szent a szolgálat. Minden feladat ilyen az istentiszteleten. A lektoré is.

Lekület. A szent szolgálat alázatot kíván, de nem megalázkodást. Hiszen magas rang a Mindenható közelében ügyködni. Alázatot kíván, hogy ne én, hanem Isten legyen naggyá ott a „szent pódiumon”, a liturgikus térben. Ezért, emellett, ehhez szükséges az imádság pozíciója. Nem szabad úgy istentiszteletet kezdeni, hogy lelkészek, kántorok, lektorok ne imádkozzanak együtt a sekrestyében, kérve a Szentlélek jelenlétét, erejét, áldását. És csak úgy lehet odaállni a gyülekezet elé, hogy szívünkben hangzik a Kyrie: Uram, irgalmazz, Istenem, segíts meg, áldd meg, amit teszek, hogy áldással legyen...

Felkészültség. Ezt hanyagoljuk el a legkönnyebben. „Olvasni úgyis tudok” – mondta egy kedves testvér, azután a gyülekezet elé állt, s a hangja elváltozott a megilletődöttségtől, nyelve akadozott az izgalomtól, nehezen tudta megformálni a szavakat, a hangerő pedig kevésnek bizonyult – néhány soral hátrébb már nem is hallották az emberek. Gyakorolni kell. A legproffibb rétor is tanulja, és hangosan gyakorolja a szöveget. A vasárnapi olvasmány, a hirdetés akkor lesz gördülékeny, ha az ember előtte többször – értelmezve – végigolvassa, hangosan „elpróbálja” a szöveget. Nem egy ígihirdetőről tudom, hogy utólag – tanulásképpen – meghall-

LITURGIKUS SAROK

gatja felvételről azt, amit mondott. Mert itt is érvényes: tartalomhoz a forma. Ne szűgyelljünk tanulni, ne röstelljünk hangosan gyakorolni. Azért nem örülnek gyülekezeteink némelyikében a „többszereplős” szolgálatnak, mert – készülés, felkészítés és gyakorlat híján – nem érhető a lektor szava.

Megjelenés. E címszó alatt kinézetről és mozgásról egyaránt szót kell ejtenünk. Az öltözék természetessége és ünnepélyessége egyensúlyban kell, hogy legyen. Hazánkban még ritka az, ami a világ evangélikusságának nagy részében természetes: tudniillik van a lektoroknak is egy olyan öltözködés, amely jelzi szolgálatukat. Ez nem csupán az esztétikus „látvány” miatt érdekes, hanem egyrészt kiemeli a tisztség jelentőségét, másrészt „eltakarja” az embert, hogy az elhangzó szó és ige legyen a fontos.

Az esetlen mozgás a padtól az ambóig vagy a szószékig komikussá válhat, elterelheti a gyülekezet figyelmét a lényegről. A suta mozdulatok zavarhatják a hallgatókat; ezt is lehet, sőt kell is gyakorolni. Ha egy színész – profizmusa ellenére – hónapokig gyakorol egy mozdulatot, míg a darabra készül, a ki- és a bevonulás gyakorlása, illetve egy segítő kontrolljával „beállított” mozdulat az evangélium meghallásának is hasznára válhat.

Lektorok kerestetnek! Áldott szolgálat ez (is).

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

„Kommunikációs egyház”

A legutóbbi médiaműhely egyik szakelőadója fogalmazta meg, hogy kommunikációs egyházzá van szükség a 21. században – olyan egyházra, amely kész, valamint alkalmas is a vertikális és horizontális kommunikációra, közösségépítésre. Ezt az aktuális célt szolgálhatja az idén pünkösdkor induló „Tamás-mise-akció”, amely – reményeség szerint – akár mozgalommá is nőhet.

Nem véletlen, hogy éppen pünkösdre hirdetjük meg az első budapesti Tamás-misét, melyet a Deák téri evangélikus templomban tartunk meg, hiszen pünkösd – többek között – a Lélek által születő kommunikáció és közösségi ünnepe. Esélyt kínál arra, hogy az embert kereső Isten és az Istent kereső ember újra egymásra találjon.

Kiről másról lehetne elnevezni ezt az istentisztelet-újító kísérletet, mint éppen Tamás apostolról? Ő az, aki már nevében is (Tamás = iker) hordozza életünk egyik alapvető kettősségét: hit és kétség, az őszinte bizalom és az őszinte keresés feszültségét. Tamás nem éri be szép jelszavakkal: „Uram, nem tudjuk, hova mégy: honnan tudánk akkor az utat?” (Jn 14,5) Őt nem lehet „kifizetni” felszínes lelkesedéssel, mások élményeivel (Jn 20,25)... Tamás Jézust akarja, a megfeszített és feltámadott, élő Urat!

Jézus Krisztus – aki személyében hordozza a hihetetlen, de mégis minden élő hit forrását jelentő kettősség titkát: valóságos Isten és valóságos ember – elfogadja tanítványa őszinte provokációját, S. O. S.-jelzését. Megkeresi, megszóltja

és meggyőzi kétségekkel küszködő tanítványát (Jn 20,27). A találkozás gyümölcsként születő hit lendülete – a hagyomány szerint – egészen Indiáig viszi az apostolt az evangélium világosságával.

Imádkozunk, hogy ez a találkozás minél több mai keresőnek is megadassék – talán éppen az induló Tamás-misé segítségével is. Könyörgéseinket inntonálhatja egy kései, 20. századi Tamás, a költő József Attila döbbenetes fohásza:

*Fogj össze, formáló alak,
s amire kényszerítnek engem,
hogy valljalak, tagadjalak,
segíts meg mindkét szükségemben.
(Nem emel föl)*

■ GÁNC S PÉTER

Tamás-mise – a keresők istentisztelete

► Pünkösd vasárnapján sokak által régen várt, a szervezők reményei szerint komoly érdeklődésre számot tartó kezdeményezés indul útjára több budai és pesti gyülekezet összefogásával, az Északi és Déli Egyházkerület támogatásával. A Tamás-mise Finnországban született istentiszteleti forma; hazai gyülekezetekben – Balassagyarmaton és Bakonycsérnyén – is ünnepeltek már hasonló alkalmakat. A budapesti szervezők közül Balicza Klárát kérdeztük arról, hogy a város sokszínű kínálatában miként lehet különleges lelki élmény, találkozási lehetőség egy „importált” istentiszteleti forma.

– Kiket szólít meg, kiket akar elérni, egyáltalán, mit rejt az elnevezés: „Tamás-mise”?

– A mise „alcímének” ezt választottuk: a keresők istentisztelete. Az rögtön elárul két fontos dolgot. Egyrészt azt, hogy istentiszteletéről van szó; a „mise” elnevezést azért tartottuk meg, mert a forma, amelyet használunk, ilyen néven ismeretes egész Európában. Az evangélikus többségű Finnországban ugyanis semmilyen felhangja nincs a „mise” kifejezésnek, azt az evangélikus istentiszteletre is alkalmazzák.

Szintén fontos azonban az alcímében a „keresők” szó. Azokra gondolunk, akikkel éveken át együtt jártunk mondjuk ifjúsági órára, aztán eltűntek. Azokra a barátokra, ismerősökre, kedvesekre gondolunk, akik tudják rólunk, hogy mi magunk templomba járunk, de elhozni már nem merjük őket, mert „biztos nem fogják értékelni”. Aztán gondolunk azokra is, akik néha-néha eljönnek az istentiszteletre, de nem találják a helyüket. És gondolunk azért magunkra is. Mert néha szeretnénk valóban ünnepleni vasárnap, és a puszta befogadón túl valóban részt is venni ebben az ünneplésben. Óriási szükség volna arra is, hogy a budapesti gyülekezetek, amelyek egymástól két metrómegállónyra élik egymástól teljesen független életüket, valahol találkozzanak. Jó lenne esetenként kilépni a gyülekezeti keretből, hogy ne csak a két évente megrendezett egyházi találkozókra döbbenjünk rá arra, hogy az ötven-száz jól ismert arcon kívül vannak más evangélikusok is... És jó lenne megtapasztalni, hogy együtt meg tudunk valósítani valamit, amihez egy-egy gyülekezet ereje önmagában kevésnek bizonyulhat. Éppen ezért része az alapkoncepciónak, hogy a Tamás-mise minden egyes alkalmát más budapesti gyülekezetben tartjuk „vándormise” jelleggel, és ezt segítik elő az istentisztelet utáni kötetlen együttléteik is.

– Kedves Klára, te hol találkoztál először ezzel az istentiszteleti formával, és milyen hatással volt rád?

– Tavaly közel tíz hónapot töltöttem Finnországban, Helsinkiben. Rendszeresen részt vettem a Tamás-miséken hallgatóként, és nagyon nagy hatást gyakorolt rám mindaz, amit ott tapasztaltam. Mondhatnánk, hogy a személyesség érzése miatt, hiszen lehetőségem volt sze-

mélyes gyónásra és áldásra, vagy imádságot írni, amiért hét közben egy imaközösség imádkozott. Mondhatnánk, hogy a teli templom miatt. Mondhatnánk, hogy a körülbelül ötven fehér ruhás szolgálattevő bevonulása miatt. Vagy mondhatnánk, hogy a zene miatt, amely modern hangszereléssel, nagyon színvonalas módon tette még inkább átélhetővé a bűnbánatot és a dicsőítést. Ugyanakkor az az igazság, hogy azóta sem tudom pontosan, mi fogott meg, mert amikor elkezdtek az élményen töprengeni, kiderült, hogy tulajdonképpen nem is történt semmi különös. De az biztos, hogy hozzám hasonlóan mások is – közel ezren – nagyon szerettek oda járni. Ez talán elég is; talán nincs is szükség arra, hogy pontosan megmagyarázzuk, elemezzük.

– Ami Finnországban sokak számára újra a közösség felfedezésének élményét hozta, vajon „receptszerűen” működik majd közöttünk is? Nincs veszélye annak, hogy a „másolat” nem lesz olyan erőteljes, mint az eredeti?

– A veszély természetesen fennáll, különösen akkor, ha recepteket keresünk, és

Az illusztrációkat a Tamás-mise finn honlapjáról (www.tuomasmessu.fi) kölcsönöztük

másolatokat akarunk készíteni. Nem vagyok azonban meggyőződve arról, hogy ezt kell tennünk. Eleve nem készíthetünk másolatot, hiszen mások vagyunk mi is, mások a körülmények és nem utolsósorban az emberek, akiket várunk. A Tamás-mise csak keret szolgáltat. Felhasználjuk az ötleteket: a gyónás lehetőségét, a bevonulást, az „imádságjárat”, a személyes áldás lehetőségét, a perselypénz konkrét, jól meghatározott célra való gyűjtését. Példának tekintjük a közvetlenséget, az interaktivitást, az igényességet. De az istentisztelet szerintem azért igazán magyarországi. Ráadásul ahogyan máig nem tudom, mitől volt különleges a helsinki alkalom, a mi készülésünkben is van egy adag bizonytalanság, tapogatózás és tamáskodás. És ez nem feltétlenül baj. Már az elejétől imádkozunk azért, hogy maradjon hely annak, aki hitünk szerint a kezdeményezés mögött áll. A felelősséget nem akarjuk áthárítani, de hogy a dolog működik-e, az végső soron nem rajtunk, hanem a Szentlelken múlik.

– Kikkel és hogyan készültök az első alkalomra, amely pünkösd vasárnapján 18 órakor lesz a Deák téri templomban?

– Van egy lelkes csapatunk, amelyben a különböző gyülekezetekből vagyunk együtt páran. A csapat összerázódása nagyon érdekes: úgy tűnik, hogy többek között egymástól függetlenül fogalmazódott meg egy Tamás-mise-szerű istentisztelet gondolata, így amikor megkezdtek egymást, rögtön egy hullámhosszon voltunk. Ennek a kis magnak a feladata, hogy minél többeket bevonjon a pünkösti istentisztelet előkészítésébe, egy-egy részfeladatába. Pontos számokat nehéz mondani, de jelenleg körülbelül huszonöt-harminc ember foglalkozik aktívan az istentisztelettel. A mi csapatunk általában kéthetente találkozik, a közte lévő időben pedig mindenki erejéhez, idejéhez mérten tevékenykedik. Összeállítottunk egy liturgiát, próbál a zenekar, készülni a plakát, és persze gyűlnek az emberek. A legfontosabb, hogy mindenki ott lelkesítsen, ahol csak tud.

– Hogyan tervezték a folytatást, lehet-e még kapcsolódni a kezdeményezéshez?

– A folytatás reményében láttunk neki a szervezésnek. Rendszeres alkalmat szeretnénk teremteni, a célunk előbb-utóbb a havonta megtartott istentisztelet. És nagyon várunk mindenkit, aki csatlakozni szeretne. Várjuk azoknak a gyülekezeteknek a jelentkezését, amelyek szeretnének a vándormise egyik állomásává válni, és várjuk azokat is, akik csoportosan vagy egyénileg segítenének. A dolog akkor lenne az igazi, ha minden alkalom szinte teljesen új gárda készítené elő, feladat pedig sok van: szükség van plakátolóokra, fénymásolásra, zenészekre, felolvasókra, imaközösségre, lelkipáterekre, segítőkre, rengeteg telefonálásra. Én most beszámoltam a tervekről, de remélem, hogy egy év múlva már olyan sokan leszünk, hogy nálam sokkal alkalmasabbakkal lehet majd interjú készíteni...

■ SMIDÉLIUSZ GÁBOR

A Luther-kabát története hazánkban

► 1524. október 24-e döntő nap volt Luther reformációs szolgálatában is. Most nincs helyünk arra, hogy a kérdést részletezzük, csak a tény rögzítjük: délelőtt még szerzetesi ruhában hirdette az ígét, délután pedig már doktori talárban. Az öltözékváltás jelzés volt. A kiátkozottság „feldolgozásának”, a szerzetesi étellel való szakításnak és egy új szolgálati lehetőség felé való lépésnek a jelzése. Most az egyszerű azonban ne a lényeg, hanem a formát nézzük!

Ez a doktori talár egy bokáig érő, a mellrészen és a háton ráncokba szedett, bő fekete köntös volt, a doktorok, tudósok, bírók díszruhája, mondhatni „szolgálati öltönye”. Valamiféle baret (lapos, kerek, ellenző nélküli sapka) is tartozott az öltözkészhez. A lutheri tanok prédikátorai a reformátorról véve mintát kezdték ezt hordani – egyetemi végzettségük is feljogosította őket erre.

Volt persze a reformációnak egy radikális iránya, amelynek követői tudatosan civil ruhában prédikáltak. Mások viszont karinget is felvettek a talár fölé a szolgálathoz. Luther nem tett így, ő az egyszerűséget hirdette, azonban ezzel az „átöltözéssel” érzékeltette, hogy ők mások, mint a katolikus papok. Ezzel kezdetét vette egy „albaháború”. Egyesek szerint a fehér miseing viselése hozzátartozott az istentiszteleti szolgálathoz, mások szerint ellenben „aki az albat felveszi, megtagadja Krisztus tanát”. A viselet azonban – albával vagy anélkül – terjedni kezdett. Lutherról még csak annyit, hogy az említett dátumtól doktori talárban prédikált, de az általa bevezetett „Deutsche Messe” alkalmával egészen haláláig miseruhát öltött. A vitába pedig nem ment bele, mert számára ez a téma „adiaforon” volt, vagyis a lényegyet nem érintő, teológiaiilag közömbös kérdésnek tekintette.

Magyarországon a német nyelvet beszélő kereskedő- és bányavárosokban jelentek meg először a (német) lelkészek Luther-talárban. Akik ebben a „elnémetesítés” veszélyét látták, azok elleneztek a viselését. Ezzel nálunk is elindult a vita a szolgálati öltözékről. Először az Ötvárosi, majd a Hétvárosi hitvallásokban került elő „a szolgálak speciális öltözékének” („vestes speciális ministrorum”) a kérdése, de konkrét rendelkezések helyett mindketőt csupán az egyszerűség mellett foglalt állást. 1557-ből olvashatunk egy érdekes rendeletet, pontosabban ajánlatot: „ábráktól tisztított fehér ruhákban” lenne jó végezni a szolgálatot. Az idézetből kitűnik, hogy nálunk is vita tárgyává vált az alba hordása, illetőleg elhagyása.

A baranyai kánonok „tisztességes öltözékről, köntösökről” beszélnek, s arról, hogy a prédikátor ne utánozzon senkit. Ugyanígy szólnak az 1595-ös meszlenti kánonok is. Ehhez hozzátartozik, hogy mivel a prédikátorok szegények voltak, és sok helyen megmaradtak a régi katolikus öltözékek, akadtak, akik azt is használták. Ez a 16. században fordult elő gyakrabban; a 17. században már csak „megmaradtaként” említik a „korszerűtlen” katolikus ruhadarabokat.

„Pap öltöző kettő volt, mind a kettő bársony és a kámza fehér bíbor volt, földig való, sűrű, ráncos...” (Nemeskér, 1611) Hasonló feljegyzések több helyről is maradtak ránk, már ahol nem váltak – a miseruhákkal egyetemben – a tűz martalékává... 1628-ban Samarjai János írja a Magyar Harmóniában: „...magyar lutheránus lelkész nem visel miseruhákat.” Persze volt más irány is: Gerengel Simon (1565–1571) soproni lelkész fehér karing-

ben végezte szolgálatait. De erre más német helyeken is akadt példa, főként az erdélyi szászoknál.

Magyar vidéken idegenkedtek a „külföldi viselettől”, ezért a Luther-köntös is különféle változatokban jelent meg. A 17. század második felében gályarabságot szenvedett Lányi György önéletrajzi könyvében három evangélikus gályarab lelkész ábrázol egy rézmetszeten Luther-kabátban; kettőt spanyolgallérral, egyet pedig Mózes-táblával. A Luther-talár (akkor még általában így nevezték) vagy -kabát szolgálati öltözékként való viselése tehát egyre inkább elterjedt ebben az időben.

A Mózes-táblának is külön története van. Létezett a Luther-köntöshöz való keskeny vászongallér, fodros spanyolgallér, a németeknél pedig „malomkő gallér” is. Miként arra gúnyneve is utal, ez utóbbi viselet elég terhes volt. Mindenesetre ezekből „feljött ki” lassanként az áll alatt fehérítő gallér, amely idővel kétféle ágazott, majd – immár tudatosan – a két kő táblát volt hivatalos szimbolizálni. Németországban – többek között – Nicolai I. Filöp és Gerhardt Pál viselte először. Itthon egy Sutorius Bálint nevű pozsonyi lelkésznek láttak ilyet, már 1659-ben. Payr Sándor szerint a „Mózes-tábla” kifejezés először Ballagi szótárában jelent meg, aki a „Bumläffchen” szót fordította Mózes-táblának. (Csak érdekességként említem meg, hogy még az 1920-as években is tiltakozott az elnevezés ellen Stráner Vilmos professzor, mondván, hogy az evangélium hirdetője ne viselje a törvényre emlékeztető Mózes-táblát... Lassan mégis elterjedt az is.)

De térjünk vissza a Luther-kabáthoz! Az 1707. évi rózsahegyzi zsinat még az alba mellett voksolt (ez jelölte volna a felavatott lelkészeket), azonban nem tette kötelezővé a viselését. Így azután hiába létezett háromfodros alba a püspökök, kétfodros az esperesek és egyfodros a lelkészek részére, az alba lassacskán „kiment a divatóból”, s csupán a nemzetiségi lelkészek ruhatárában maradt meg. Bál Mátyást például Luther-kabátban látjuk az ismert metszeten – Mózes-táblákkal.

A hazai egyház története során – országos érvennyel – első ízben az 1791. évi pesti zsinat rendelkezett a „palástról” és a „tábláról”. Így lett lassan nálunk is Rietschl Liturgiája szerint „Luther doktori talárjából evangélikus talár”. Érdekes, hogy a Luther-kabátot már e század vége felé elkezdték magyarosítani: zsinórral és a megfelelő gombokkal látták el a mellrészen vagy egészen az aljáig. „magyaros Luther-kabát” azután már viszonylag gyorsan hódított. Kisebbségi eltérések persze mindig is voltak a liturgiának „egyenruhán” – egyesek bársonygalérral készítették, mások a mell és a hátrészén is bársonnyal csináltatták.

1891-re datálható a baret ajánlása. Eladig ugyanis az evangélikus lelkészek a legkülönfélébb sapkákat, kalapokat hordták fejfedőként. Természetesen a Mózes-táblák is változatosságot mutattak: voltak csipkézettek, szegélyezettek is. Ugyancsak Stráner Vilmos javasolta, hogy legyen rajtuk a kereszt vagy a kehely.

Végül is az 1929-es közgyűlés felkérte Payr Sándort, hogy készítsen egy tanulmányt (ennek az összefoglalónak a megírásakor elsődlegesen magam is Payr A magyar protestáns papi öltöny története című, Sopronban 1935-ben megjelent dolgozatára hagyatkoztam), és ugyancsak ez a közgyűlés mondta ki, hogy az evangélikus lelkészek szolgálati öltözéke egységesen a fekete Luther-köntös legyen, a táblákkal és a barettel együtt. Mi több, a közgyűlés ezt az előírást szinte a lelkész felavatásának feltételül szabta. És innen talán már ismerős a történet...

■ KEVEHÁZI LÁSZLÓ
(Forrás: Csipetnyi Só)

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület közgyűlésének tagjait ebben az esztendőben április utolsó szombatjára hívta össze a kerület vezetősége az évi rendes közgyűlésre, melynek helyszíne ezúttal Székesfehérvár volt. A közgyűlés a gyülekezetektől kért támogatások megítélésén túl határozatot hozott a Győr-Soproni Egyházmege kettéválásának kérdésében, valamint a Győrújbaráthoz tartozó ménfőcsanakai egyházközség önállóságának ügyében.

■ MENYES GYULA

Vizsga – emlékezéssel

◀ Folytatás az 1. oldalról

Kiemelkedően szép játékáért, rutinos koráljátékáért, magabiztosságáért *Halasi Dianát, Molnár Lillát és Iker Borbálát* a bizottság külön dicséretben részesítette.

A kántorképzés atyjára *Gáncs Péter* püspök a 40. zsolttárral emlékezett: „Megdöbbenő az a történelmi párhuzam, amely a zsolttáros Dávid korát és a Kiss János által megélt évtizedeket jellemzi” – mondta. „Amikor úgy tűnt, hogy a sár és az iszap feltartóztathatatlanul eláraszt mindent, akkor Kiss Jánosnak megadta az Isten, hogy ne sodródjon el, hogy meg tudjon állni. Amikor egyházvezetők és lelkészek »behúzták a féket«, ő akkor is ment előre, ameddig lehetett. Volt, aki vezette és bölcsé tette őt” – fejtette ki. A Déli Egyházkerület püspöke személyes vallomással zárta

Kiss János kántortanító 1912-ben született Nyíregyházán. Már 1932 és 1938 között rendszeresen prédikált és tartott népművelési előadásokat a városban és a környező tanyákon, 1937 és 45 között pedig a KIE-ben tanított és volt táborvezető. A szigorodó egyházúldozás idején, 1947-ben lett Fótón – a konferencia-központból kántorképzővé alakított – Mandák Otthon első vezetője. Ebben a minőségében negyvenhat éven keresztül – nyugdíjazásáig – hirdette fáradhatatlanul az evangéliumot, és szolgálta a kántorképzés ügyét. Ezt a rendkívüli teljesítményt köszönték meg a múlt szombaton hálaadással az intézet vezetői, illetve Kiss János volt tanítványai és tisztelői.

FOTO: BOITTA DÉNES

gondolatait: „Kiss János azt hirdette, hogy az egyház él és fiatal. Számomra János bácsi is ezt a fiatalos, életerős egyházat testesítette meg. Hiszem, hogy ő Isten eszköze volt abban, hogy lelkészi pályára indultam.”

A visszaemlékezést *Bálint József* karnagy folytatta, aki hosszú időn át együtt dolgozott Kiss Jánossal. A rendelkezésére álló dokumentumok, levelek, vendégkönyvbejegyzések, anekdotává vált történetek és a személyes élmények felelevenítésével egy rendkívül nagy munkabírású, kiváló pedagógiai érzékű, az em-

beri érzésekre figyelő, segítőkész, egész életét Isten vezetésére bízó személyiséget mutatott be a jelenlétüknek.

Az emlékünnepelely Kiss János emléktáblájának felavatásával fejeződött be. Az ünnepségen – *Balás István* karnagy vezetésével – a *Mandák* kórus adott elő egyházzenei műveket, végül az intézet igazgatója, *Bence Gábor* mondott köszönetet családtagoknak, barátoknak, munkatársaknak az együttlért, és adott hálát Istennek is azért, hogy Kiss János életműve ma is jó gyümölcsöket terem.

■ TÓTHNÉ DR. GALLYAS KATALIN

Csengő hanggal dicsérték Istent

► Az *Alberti Evangélikus Általános Iskola* szervezésében április 30-án rendezték meg az 1. korálénekversenyt. Az előkészületek hónapjában a szervezők – köztük e sorok írója – izgalommal várták az evangélikus iskolák jelentkezését, és nagy örömmel fogadták, amikor sorra érkeztek a nevezések Pápáról, Békéscsabáról, Sopronból, Győrből, a Deák térről, a pilisi gyülekezetből – s persze a házigazda albertiek is készültek.

A verseny három kategóriában folyt: az 5–6., a 7–8. osztályosok, illetve a középiskolások éneklését értékelte a zsűri, amelynek elnöke *D. Szabik Imréné*, két tagja pedig *dr. Szabóné Mátrai Marianna*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője és *Kostyalik Katalin* kántor volt. A versenyzőknek a megadott öt kötelező korál közül egyet, valamint egy szabadon választott éneket kellett előadniuk.

Egyvenet versenyző mindegyike felkészült volt, nagy élmény volt hall-

gatni szép hangjukat. Gyönyörű kincset fedezhettek fel, mert – ahogy Luther mondja – „a zene az emberi szív minden megmozdulásának uralkodója. Az összes teremtmények közül csak az embernek adatott meg a hang és beszéd, hogy Istent szóval és hanggal is dicsérje, hogy a szép szó és csengő hang egyszerre legyen hallható.” S valóban, amikor korálokat énekelünk, Istent dicsérjük.

A sok szép hang közül is a legszebben szólók „tulajdonosai” kiemelt arany minősítést kaptak: az első kategóriában *Jansik Rékáié* (Pilis), a másodikban *Mályi Ambrusé* (Deák tér), a harmadikban pedig *Békési Kittié* (Alberti) lett ez az elismerés. Arany minősítéssel jutalmazta a zsűri *Kiss-Juhász Vivient* (Pilis), *Béres Annát* (Deák tér), *Egyházi Dórá*t (Győr), *Horváth Kitti*t (Sopron), *Tóth Cseperkét* (Sopron), *Iker Zsuzsannát* (Alberti), *Csepregi Jánost* (Deák tér), *Miklós Ildikót* (Győr) és *Varga Adélt* (Sopron).

A versennyel a szervezők hagyományt szeretnének teremteni. Jövő tavasszal is várják az éneklést szerető diákokat és tanáraikat, hiszen énekeskönyvünk csodálatos dallamokat rejt.

■ SOMOGYI VERONIKA

Szentírásfordítások – még szélesebb körnek

Kettős évforduló méltó megünneplésének előkészítését tűzte napirendjére április közepén a Magyar Bibliatársulat Alapítvány (MBTA) kuratóriuma és elnöksége.

A tizenkét protestáns és az ortodox tagegyház bibliamunkáját összefogó alapítvány döntéshozó testületének ülésén a legfontosabb téma a protestáns új fordítású Biblia megjelenésének harmincadik, valamint az 1990. évi revidált új fordítás kiadásának tizenötödik évfordulója volt. Ennek jegyében a bibliatársulat 2005. november 7–8. között kétnapos rendezvénysorozattal, a Ráday utca 28. alatti Biblia Múzeumban megrendezendő Biblia-kiállításal és tudományos szimpóziummal szándékozik megemlékezni az új fordítású Biblia megjelenéséről, a fordítók munkájáról. A rendezvénysorozattal a szervezők ugyanakkor mindenekelőtt a Biblia jelentőségére szeretnék majd felhívni a szélesebb nagyközönség, így az egyházakhoz nem kötődők figyelmét is.

A kuratóriumi ülés egyéb témái közül még három másik is figyelmet érdemel.

Az MBTA 2004 őszén meghirdetett adománygyűjtő akcióját – amelynek célja a tagegyházak fenntartásában lévő gyermekotthonok, gyermekszociális intézmények Bibliákkal való ellátása volt – a bibliatársulat támogatói több mint egymillió forinttal segítettek, s ezt az összeget a Finn Bibliatársulat közel félmillió forinttal kiegészítette. A kuratórium döntése alapján a bibliatársulat a keretösszegeből nemcsak a tagegyházak fenntartásában álló, hanem az erre igényt tartó világi gyermekotthonokat is segítheti.

A Japán Bibliatársulat és a World Mission Project Japan keresztény segélyszervezet támogatását kiegészítve az MBTA a tagegyházain keresztül hamarosan háromezer példányt juttat el a *Biblia magyarzó jegyzetekkel – Válogatás* című kiadványból a protestáns középiskolás

diákokhoz. A mintegy hétmillió forint értékű könyvadomány döntő részével a református (1320 példány) és az evangélikus (840 példány) gimnáziumokban találkozhatnak majd a diákok.

A szomorú emlékű decemberi népszavazás indította arra a Magyar Bibliatársulat Alapítvány munkatársait, hogy igyekezzenek segíteni a határon túli testvéreket, mégpedig éppen azon a területen, amely iránt az MBTA felelősséggel viseltetik: a Bibliához, bibliatársulati kiadványokhoz, keresztény irodalomhoz való jutásban. Az e célból 2005 elején meghirdetett adománygyűjtő akció bevételeit (755 ezer Ft-ot) a HEKS svájci segélyszervezet kétmillió forintra egészítette ki. Ebből az összegből a kárpátaljai reformátusok egy könyvesbolt-könyvtárat alapítottak, amely iránt az MBTA reményeik szerint – gördülékenyebbé válhat a könyvterjesztés.

■ PECSUK OTTÓ főtákar

Ahol a magyar nyelvű Bibliát nyomtatják. A World Mission Project Japan küldöttsége – a Magyar Bibliatársulat képviselőivel – Szekszárdon.

Bibliát a börtönökbe!

A börtönlelkészek egyik legnagyobb – vagy talán a legnagyobb – gondja az, hogy alig tudnak olvasnivalót adni a fogvatartottak kezébe. A legnagyobb hiány természetesen a Bibliából van. Pedig nagyon fontos lenne, hogy annak, aki igényli a börtönlelkész szolgáltatását, illetve segítségét, annak, aki jár a foglalkozásokra vagy az istentiszteletekre, tudjunk teljes Szentírást – de legalább egy Újszövetség-fordítást mindenképpen – a kezébe adni. Ma már azonban a Biblia nyomdai előállítására is – mint minden más könyvre – olyan drága, hogy a börtönlelkészeknek nincs módjuk minden gondozottjuk számára egy példányt vásárolni belőle. Hasonló okból jelent nehézséget – a börtönlelkész szolgáltatás során szintén kiválóan használható – egyéb keresztény irodalom (könyvek, énekfüzetek stb.) biztosítása. Őszinte örömmel és hálával kell tehát köszönetet mondanunk a Magyarországi Evangélikus Egyház vezetőinek és az Országos Egyházi Irodának, amiért az elmúlt év végén – kifejezetten erre a célra – félmillió forint támogatást nyújtottak a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének.

Örömmel fokozza, hogy ezt a támogatást az idei esztendőre is megkapjuk, így nagyon sok fogvatartottnak tudunk Újszövetséget és más vallásos kiadványt a kezébe adni. Ez a pénz arra természetesen még nem elegendő, hogy mindenből annyit tudjunk vásárolni, amennyire szükség lenne, de reméljük, hogy más felekezetek is követni fogják egyházunk példáját!

A Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete nemrég megrendelőlapot küldött valamennyi börtönlelkésznek, felmerendő, hogy milyen könyvekre, kiadványokra lenne szükségük. Megkeresésünkre csaknem valamennyi (nem csak evangélikus) börtönlelkész válaszolt. Olyan sok könyvet kértek, hogy csak a postázásuknak a költsége 250 ezer forintra rúgna! Sajnálunk volna azonban a rendelkezésre álló pénz felét (!) postaköltségre költeni, ezért felvettük

a kapcsolatot a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságával. *Dr. Csóti András* országos parancsnok készséggel szívesen vállalt a segítségünkre. Március 4-én Piliszentkereszten volt a börtönparancsnokok országos értekezlete, ahová mindenki autóval érkezett. Egy könyvvel telepakolt kisbusszal mi is elmentünk az értekezlet helyszínére; a börtönparancsnokok innen saját járműveikkel vitték „haza” és adták át a könyveket a helyi börtönlelkészeknek. Ily módon az alábbi „tetelek” kerültek szétosztásra: 600 példány nagy alakú, vastag papírra nyomott *Újszövetség*; 1525 példány a *Biblia*, az

összedől a világ...; 679 db A negyedik ember...; 401 példány Fogoly című könyvecske és 42 ezer üres boríték! Az utóbbi három kiadvány a Nemzetközi Bibliatársulat ajándéka volt, a borítékok pedig a Tessedik Sámuel Alapítványé. Köszönet érte, és köszönet a magas rangú közvetítők segítségéért is.

Az *Evangelikus Élet* hasábjain annak idején elmulasztottunk hírt adni arról, hogy karácsony előtt tizenöt evangélikus és református teológus tartott evangelizációt a váci börtönben. Ebből az alkalomból minden zárkában elhelyeztünk egy *Újszövetséget*. Hasonló szolgál-

Élet Könyve című sorozatból (*Máté evangéliuma*, az *Apostolok cselekedetei*, *Filippi-Kolossé*, *Efezus-Galata* könyvek, munkafüzettel együtt); 1046 példány *Márk evangéliuma*; 240 darab az *Új énekek* című énekeskönyvből; 374 darab az *Első képes Biblia* című, lovári (cigány) és magyar nyelvű kiadványból; 747 darab *Amikor*

latra készülünk május 25-én a Budapesti Fegyház és Börtön körleteiben is.

Az Úr áldja meg börtönlelkészeink és börtönmissziós testvéreink áldozatos szolgálatait!

■ ROSZIK GÁBOR evangélikus lelkész, a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének titkára

Ajándék az ünnepeltől

Születésnap beszégetés Gáncs Aladárval

▶ Ahogy leszálok a buszról a tavaszi napfényben a legszebb arcát mutató Kőbányán, és keresem a tízemeletes házat, már az erkélyről integet Aladár bácsi felesége, Klári néni. Belépve a lakásba zongoraszó fogad... A május 4-én 80. születésnapját ünneplő Gáncs Aladár lelkész, főorgonista, az egyházi zene elméletének kutatója, megszámlálhatatlan cikk és tanulmány, több kötet szerzője játszik a hangszereken, és a rá jellemző derűvel és szeretettel fogad. Születésnap beszégetésre jöttem. Az ünnephez kapcsolódóan a minap jelent meg az *Élő víz* című kötet – az *Élő vízcseppek* címmel korábban kiadott meditációgyűjtemény folytatása – a Luther Kiadónál. Erről is szeretnék szót váltani az ünnepelttel, és persze rengeteg kérdésem van zenéről, hitről, harmóniáról, derűről, mindarról, amihez Aladár bácsi ismeri a kulcsot... Még mielőtt leülünk, vendéglátóm megmutatja házi könyvtára zenei, teológiai, himnológiai, egyházművészeti és életrajzi könyveinek sorát, a zongorát, a falon a muzsikáló Luther családot ábrázoló festményt. A kérdés önként adódik: teológusnak, lelkésznek, avagy Bach szerelmesének, orgonistának tekintie-e önmagát elsősorban?

– A hamu alatt ott volt a parázs mindig. Csepeli vallásánári állásomból – az ötvenes években ez nem volt könnyű hivatás abban a városrészben – kerültem Nyíregyházára főorgonistának – kezdi a választ Aladár bácsi az első kérdésre. – Huszonhat évet töltöttem ott. Lehettem volna „csak zenész”, de tudat alatt is, leg-

ban halt meg szegény. Ő játszott nekem először Bachot – csodálatos élmény volt. Később nagy gyülekezetben nagy orgonát kaptam a kezem alá Nyíregyházán és a Fásorban is, de soha nem izgultam, a koncertjeimen sem: az orgona mellett ülve otthon éreztem magam. Akárcsak a szószéken, ahol mindig fej-

Rembrandtról, a festőről tudni kell, hogy bibliaolvasó volt egész életében. Ahogy olvasta, a Biblia történeteiben magára ismert. Hát erről van szó! Amikor nem a szomszédra, hanem „önmagamra” ismertek! Egy Keller nevű lelkész apja ezt mondta a fiának: ha már nem tudsz imádkozni, olvasd lassan a Bibliát, és eljutsz egy vershez, amely mint egy horog, beléd fog akadni. Ma az a divat, hogy mindenki önmagának él. Szép, szép, „önmagammal élek”... Ébredés nélkül soha nem fogunk rájönni, hogy ez így nem helyes, hogy nem ez az Isten akarata! Vallom, hogy személyesen szól hozzánk az Úristen – ahogy Jób könyvében is olvassuk: „...szól az Isten egyszer vagy kétszer is, de nem ügyelnek rá!” (Jób 33,14; Károli-fordítás) –, vannak kiemelt pillanatok, csak esetleg nem figyelünk oda Isten szavára... De adatnak ilyen felülről jövő mondatok, amelyek szíven ütnek. Ezeket kerestem mindig magam is, az olvasmányaimban is, ezért is állnak közel a szívemhez az életrajzok, *Lóhe Vilmos* élete például.

Jólesik, hogy az *Élő víz* rovatban megjelent írásaimat szeretik az olvasók, sokszor megállítanak az utcán vagy egy gyülekezetben, hogy írjak még többet... Örülök, hogy tovább él ez a rovat. Eszembe jut egy kis történet: mikor Bach Hamburgban, a Katalin-templomban orgonált, az öreg orgonista, Bach mentora, J. A. Reinken így szól: „Azt hittem, hogy ez a művészet már meghalt, de látom, hogy önben tovább él.” Az ébredési igehirdetéssel is sokan így vannak. „Már a múlté...” Én ezt nem így látom, ezért is születnek és születnek ezek a cikkek.

– Mint szószéken és nyomtatott sorokban is megszólító erővel prédikáló lelkész, kérem, adjon személyes tanácsot nekünk, fiatal lelkészeknek és útkereső híveknek a szolgálathoz.

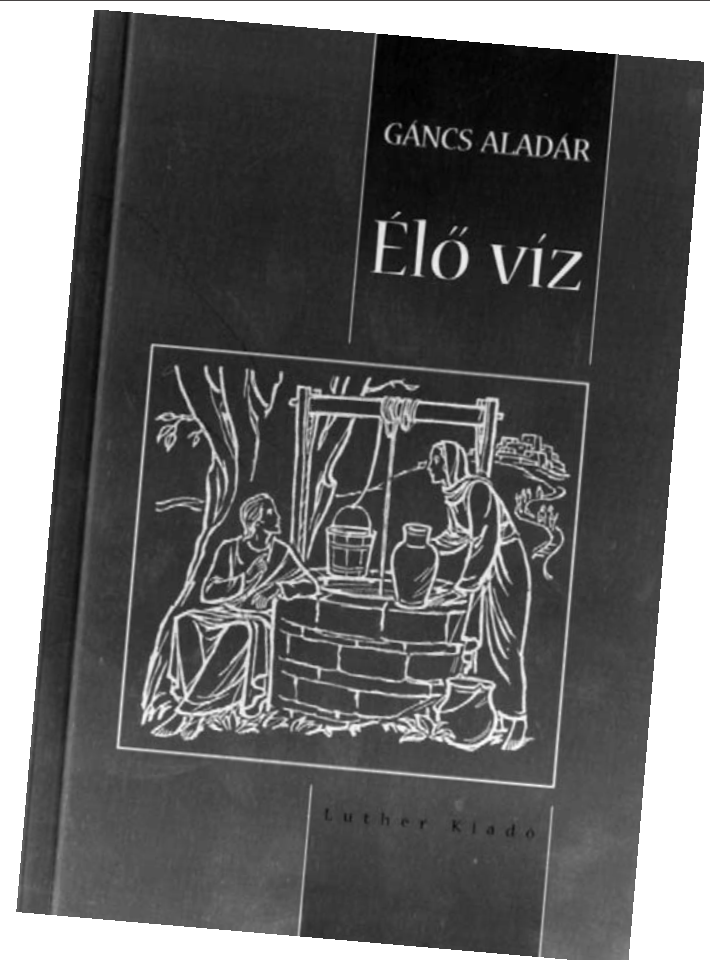
– Sok dolog azért nehéz, mert túl könnyűnek tartjuk. Így van ez a papi pályával is. Ma óriási a sötétség, mélységesen komolyan kell venni, hogyan szólunk Isten világában. De a sötétnek van egy előnye is: már egy szál gyufa is rengeteget jelent. Egy „igeerős” lelkész, egy elkötelezett igehirdető, tanúságtévő világíthat a sötétben! Pál apostol írja: „...ne igazodjatok e világhoz...” (Róm 12,2) A fő baj ma éppen az e világhoz való igazodás, úgy látom. Vegyük elő a „régidolgokat”: az imádságot, az igeolvasást! Nem elég csak megvásárolni, de naponta olvasni kell az *Útmutatót*. Napi reggeli csendességemhez például Luther *Jer, örvendjünk, keresztyének* című könyvét is felhasználom. Az Ige: erő.

A lelkésznek az is a feladata, hogy óvja, bátorítsa azokat, akiknek az Úr megnyitotta a szívét. Az *Apostolok cselekedeteiben* olvasunk Lidiáról, akinek megnyílt a szíve az igére, és figyelni kezdett arra, amit Pál mondott (ApCsel 16,14). Nagy ajándék, ha beilleszkehdhetünk Isten munkájába.

– Egy „kerék” születésnap jó alkalmat ad ünnepi gondolatokra. A hívő ember a „nem megfogható ajándékokat” veszi számba, a fentről jövőket. Aladár bácsi szívében mi fogalmazódik meg ezekben a napokban?

– Konfirmációi ígém ez volt: „Isten ígéje lakozzék bennetek gazdagon.” Isten iránti hálával mondhatom: ezt ő megcselekedte velem. Sok ajándékot kaptam Istentől. Hálás vagyok azért is, hogy voltak barátaim, akik rajtam keresztül jutottak el az igéhez vagy Bachhoz. Isten megőrizte a világot azzal, hogy nem lettem világi muzsikos, de jó volt, hogy sok hangversenyre hívtak, külföldre is. Azt hiszem, nálam derűsebb zenész nincsen. Sosem kísértett a siker, a taps, a dicsőség vágya, noha persze minden ember vágyik az elismerésre. Kaptam tapsot, de ennél többet jelent, hogy mindig megkaptam Istentől az erőt, a szeretetet. Feleségem mellett áll ötvenhat éve, szolgálataimban is hű társam. Szerető család – fiam, unokáim – vesz körül. Életem egyik titka, hogy támaszkodni tudtam korán elvesztett édesapám emlékére. Hívó, imádkozó, önfeláldozó édesanyám hitele, példája világított, és Isten adott, kirendelt melém támaszt az embereken. És tudom, hogy akikkel hitben vagyunk közösek, azokkal a kötelező örökre megmarad.

■ KÖHÁTI DOROTTYA

Wittenbergből nézve...

A Magyarországi Luther Szövetség április 30-án közgyűlést rendezett a Deák téri gyülekezet termében. Az összejövetelen Luther 2005-ben Wittenbergből nézve címmel előadást tartott D. dr. Harmati Béla nyugalmazott püspök, aki jelenleg a wittenbergi Luther-Zentrumban a reformáció kezdetének 500. évfordulója alkalmából rendezendő megemlékezések előkészítésében vesz részt. A közgyűlés határozatában támogatja azt a kezdeményezést, hogy az évforduló megünneplésével kapcsolatos előkészületek egyházunkban is kezdődjenek meg.

FOTO: BOTTÁ DÉNES

Filmunikum az Urániában

Tisztelgés Mindszenty József emléke előtt

▶ Halálának 30., érseki kinevezésének 60. évfordulója alkalmából a népét és egyházát szolgáló Mindszenty József hercegprímás, esztergomi érsek (1892–1975) életére és szolgálatára kívánna irányítani a figyelmet Kálmán László egykor New Yorkban dolgozó rádiós szerkesztő, a *Mindszenty József – Akit a sírban is félnek és tagadnak* című dokumentumfilm alkotója. A filmet az Uránia Nemzeti Filmszínházban mutatták be április 27-én. Sajnálatos azonban, hogy megtekintése csak keveseknek adatott meg, mert – mint Kálmán László mondta – technikai okokból egyelőre még nincs lehetőség arra, hogy a nagyközönség számára is levetítsék.

Miután mindenki elfoglalta a helyét a mozi Sorsot termében, és kihunytak a fények a nézőtérben, a filmet készítő Kálmán László úgy ajánlotta a háromszemélyes munka gyümölcséeként született alkotást, hogy Magyarországon eddig nem látott, eredeti kép- és hanganyagot mutat be a sokat szenvedett katolikus egyházi vezető mariazelli temetéséről.

A bíborosról szóló dokumentumfilm nem a hagyományos értelemben vett mozgóképet jelentette, hiszen a harminc esztendővel ezelőtti felvételek megsemmisültek. Az egyedi alkotás nem más, mint korabeli fényképekből és hanganyagokból készült összeállítás. A néző Bécsből „indul útnak” Mariazell fe-

lé. Látjuk a szobát, ahol a bíboros étkezett, és azt is, ahol dolgozott, valamint az udvart, ahol pihent és imádkozott. Bepillantunk hálószobájába, ahol estenként hiába vetették meg számára az ágyat, ő a földön aludt, mondván: „Amíg népem rabságban van, én sem alszom paplanos ágyban.”

A tevékeny, még betegen is sokat utazó bíboros 1975. május 6-án hajította fejét örök álomra. Utolsó földi útja Bécsből Mariazellbe vezetett. Sajtó kérésére ide – a sajtó képviselői közül – csak Kálmán László és kollégája, Lothringer László kísérhette el.

Magyarországra 1991-ben „tért vissza” Mindszenty. Tizennégy esztendeje tehát hazai földben nyugszik a sokáig kétszeresen – egyházi és állami oldalról is – „elutasított” érsek. A Magyar Népköztársaság bírósága koncepció perben ítélte el őt 1949. február 8-án összeesküvés, valamint az államrend erőszakos felforgatására irányuló szervezkedés vádjával. A kiszabott büntetés életfogytiglani fegyház volt. A katolikus egyház akkori feje, VI. Pál pápa pedig a bíboros esztergomi székét 1973. december 18-án egyházi jogilag megüresedettnek nyilvánította, miután Mindszenty nem volt hajlandó az önkéntes visszavonulásra.

■ G. Zs.

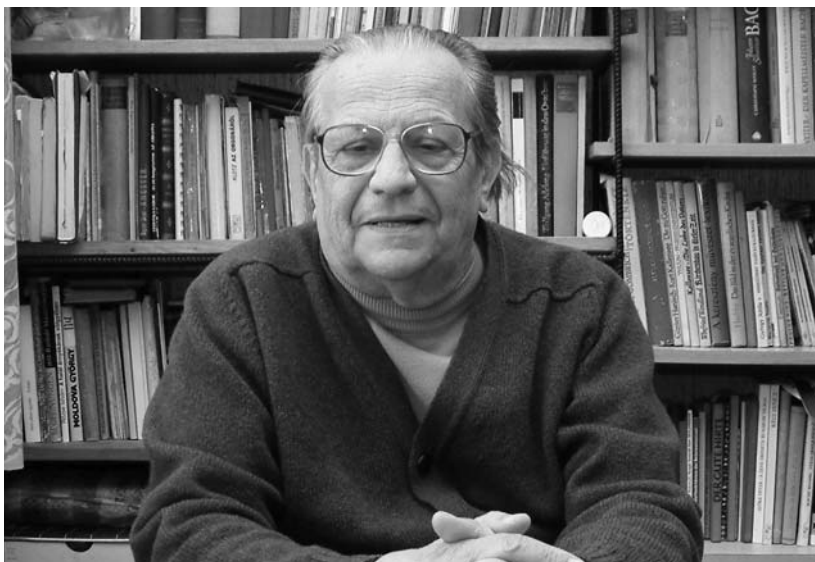

FOTO: BOTTÁ DÉNES

belül hiányzott volna a teológia, a szószék, az igehirdetés. Mária Terézia óta a Gáncs családban magam a hatodik generáció vagyok, aki lelkészi pályára lépett. Mondhatom úgy: a véremben volt a papi pálya... Édesapám negyvennégy éves korában halt meg (én akkor tízesztendő voltam), halálos ágyán azt üzentem nekem: folytasd ezt a munkát, ha én már nem leszek. Az élet úgy hozta, hogy lelkész és orgonista lettem – de nem „csak” ezért! Az elhívásom felülről jött. Amikor – még Csepelen – villamossal jártam ki hitoktatni, sokat olvastam utazás közben. Tudatosult bennem, hogy mennyire szeretem a teológiát, Luthert, a himnológiát, a szentírásstudományt. A válaszom tehát az, hogy elsősorban lelkész vagyok.

Az énekkarra is, melyet Nyíregyházán vezettem, úgy tekintettem, mint egy „kis gyülekezetre”. Látogattam a tagokat, ha kellett, temettem. A próbák előtt mindig imádkoztunk, kis igét is vettünk, évente ötször együtt úrvacsoráztunk. Ez igazi lelki közösség is volt! Életem során megtapasztaltam, hogy amihez csak hozzányúlok, ott az Isten meg nem érdemelt kegyelme és áldása kísért. Ez érvényes a zenére, a szószéki szolgálatra, az írásra is – mindig Isten vezetése alatt tudtam magamat. Nem volt számomra kérdés, hogy orgonista vagy lelkész vagy-e, Isten megmutatta a szolgálatot, amelyet be kellett töltenem.

– Zongoraszóra érkeztem. Hogyan emlékeznek vissza Aladár bácsi arra a pillanatra, amikor eldöntötte, hogy a zenei pályára is van elhívása? Ki indította ebbe az irányba?

– Két fordulópontot kell említenem. Az egyik: tizenhárom éves lehettem, egy éve tanultam még csak zongorázni. Ementem egy zenés áhítatra a Deák téri templomba. Nem érdekelt különösebben az orgonamuzsika, de mire a koncert véget ért – Buxtehude-, Bach-művek hangzottak el –, mintha hálgy esett volna le a szememről! Kinyilatkoztatászerű élmény volt, talán olyan, mint a szerelem! „Ez Bach” – tudatosult bennem – és az a világ, amelyre tudat alatt mindig vágytam. A másik fordulópont az unokabátyámhoz köthető, akinek a képe ott áll a zongorán. Húszéves korá-

ból szeretek beszélni, nem pedig felolvasom a prédikációt. Visszatérve az orgonára: a hangszer a „fülembé súgja”, hogy nem vagyok egyedül, az Atya velem van. Élményeket ad a játék. Akik ismernek, tudják: misszionáriusként beszélek az orgonáról, akár még a koncertjeim szünetében is. Előfordult, hogy kilenc órán át gyakoroltam egy templomban, észre sem véve az idő múlását...

– A zene művelése mellett annak tudományával is eljegyvezte magát. Kötetek, tanulmányok, cikkek egész sora tanuskodik erről...

– Lutherrel, a himnológiával, az egyházművészettel, a templomi festéssel is sokat foglalkoztam, e témakörökben rengeteget olvastam – a német *Musik und Kirche* című folyóirat évfolyamai most is ott sorakoznak „agyonolvasva” a könyvespolcomon –, és tanulmányokat írtam a *Lelkipásztorba*. Meggyőződésem, hogy a kultúra akkor megy tönkre, ha elszakadunk Istentől. Az *Orgonajáték története*, valamint *A zene teológiája* című dolgozataim kötetben nem jelentek meg – 1960-ban egy német zenetudós munkáját adták ki helyette... 1985-ben, a Bach-jubiläumra jelent meg *Az ötödik evangélista* című könyvem. Születésének háromszázadik évfordulóján így emléket állíthatam a „zenélő lutheránusnak”.

– Öt évvel az első gyűjtemény után most ismét mi, olvasók kapunk ajándékot a szerzőtől, a második *Élő víz* kötet formájában. A műfajteremtő írók születésének kulisszatitkaira lennék kíváncsi. És arra, hogy honnan az a harmónia, amellyel a világot szemlélni tudja. A legapróbb, hétköznapi dolgokban tanít minket a hitre, az Isten szolgálatára...

– Tizenöt év alatt, hétről hétre születtek ezek az írások. Hol az *Útmutató* napi igéje alapján, hol egy hétköznapi esemény, egy utcai jelenet, egy párbeszéd ihlette őket: például egy fiatal hegedűn komolyzenét játszik az utcai forgatagban („Bach az alujáróban”). Ébredtő, személyes, megszólító hangon születtek szólni az emberekhez. Ha én embereken akarok segíteni, ha szolgálgni akarok, akkor csak Jézusról és az ő erejéről: a saját és a mások életében megtapasztalt erejéről és az újjászületésről kell szólnom és írnom! A lelkészi munka tengelye is az, hogy az emberek hogyan jutnak el a világozágra!

IFJÚSÁGI

A Magyarországi Evangélikus Egyház ifjúsági és gyermektáborai

Helyszín	Időpont	Tábortípus, korosztály	Vezetők
Balatonszárszó	Augusztus 25–31.	Felnőtt ifjúságnak	Réz-Nagy Zoltán
Balatonszárszó	Szeptember 5–11.	Fiatalfelnőttek konferenciája 25–40 éveseknek	Szigethy Szilárd
Gyenesdiás	Július 3–9.	II. irsai gyermektábor 8–13 éveseknek	Erdélyi Csaba
Gyenesdiás	Július 10–16.	Nomádok konferenciája, biciklis tábor középiskolásoknak	Sághy Balázs
Gyenesdiás	Július 17–23.	Ifjúsági konferencia 13–20 éves, konfirmált fiatalok számára	Kendeh K. László
Gyenesdiás	Július 24–30.	A Budai Egyházmegye ifjúsági tábora 16–20 éveseknek	Bence Imre
Gyenesdiás	Július 31. – augusztus 6.	Vezetőképző, 15–22 éveseknek	Balog Eszter
Gyenesdiás	Augusztus 7–13.	A Pesti Egyházmegye ifjúsági tábora 15–18 éveseknek	Bátovszky Gábor
Kőszeg	Augusztus 6–13.	Kézművestábor felső tagozatosoknak és középiskolásoknak	Martonné Némethy Márta
Nagyveleg	Július 3–9.	Gyermeztábor I., 6–9 éveseknek	Mády Erzsébet
Nagyveleg	Augusztus 14–20.	„Öregedő ifi” tábor	Bajuszné Orodán Krisztina
Piliscsaba	Július 10–16.	Zenei tábor 14–30 éveseknek	Ócsai Zoltán
Piliscsaba	Július 31. – augusztus 6.	Gyermeztábor II., 9–13 éveseknek	Joób Réka
Révfülöp	Június 26. – július 2.	Országos konfirmandustábor I. 13–16 éveseknek	Kendeh K. Péter
Révfülöp	Augusztus 21–27.	Országos konfirmandustábor II. 16–18 éveseknek	Gáncs Tamás
Sarród	Július 4–11.	Természetismereti tábor 14–18 éveseknek	Kodácsy-Simon Eszter
Zselickisfalud	Július 16–23.	Médiaismereti tábor középiskolásoknak	Györe Balázs

A jelentkezések határideje május 28.

A táborok részvételi díjai: Balatonszárszó: 14 400 Ft; Gyenesdiás: 15 600 Ft (+ 800 Ft ágynemű, ha nem tudtok hálósákat hozni); kőszegi hagyományörző kézművestábor: 15 000 Ft; nagyvelegi

gyermektábor: 12 000 Ft; nagyvelegi „öregedő ifi” tábor: 12 000 Ft; Piliscsaba: 12 000 Ft; Révfülöp: 12 600 Ft; sarródi természetismereti tábor: 12 000 Ft; médiaismereti tábor: 19 800 Ft.

Kérjétek és adatik nektek

Országos evangélikus ifjúsági és gyermektáborok

2005

Megjelent a 2005. évi nyári evangélikus táborok listáját tartalmazó füzet, melyből minden gyermek- és ifjúsági táborról értesülni lehet. A füzetet eljuttattuk minden evangélikus gyülekezethez és evangélikus iskolához. Ha valaki kérne belőle, néhány példánnyal még tudunk szolgálni, amíg a készlet tart! Infó: Huszák Zsolt ifjúsági referens, tel.: 20/824-3870.

KÖNYVAJÁNLÓ

Ballagókönyv

– Jó, de mit tegyek még a tarisznyába a pogin, a són és az egyforintos érmén kívül? Kellene még valami szép, emlékeztető ajándék is...

– Fénykép az iskoláról?

– Azt tesz bele az ofjűk.

– Figyelj csak! Itt van ez a kis könyvecske, amelyben verseket, írásokat találsz. Szerintem kedves ajándék lenne. De ha nem akarsz odaadni a barátodnak az egész könyvet, ki is írhatod belőle egy-egy szép verset, gondolatot egy szép kis lapocskára.

– Muti!

– Tessék. Nemrég vettem az Alexandra könyvesboltban. Tudod, a Bartók Béla úton. Nem is volt olyan drága. Arra gondoltam, hogy most sok helyen ballagnak, hát-ha tudom majd hasznosítani.

– Hú, ez egészen kedves kis összeállítás. Tudod, mit? Veszek belőle párat, és teszek a többiek tarisznyájába is. Az első oldalra írok neked valami szépet, így biztosan emlékezni fognak rám...

■ B. E.

Lépésről lépésre...

„Tudod – mondta az öreg Bob az utcseprő kis barátjának, Momónak –, tudod, néha egy nagyon-nagyon hosszú utca áll előttünk. Azt hiszed, ez olyan rettenetesen hosszú, hogy ezzel sohasem fogsz végezni. És akkor az ember elkezd sietni. Egyre jobban siet. De amikor felpillantunk, azt látjuk, hogy a távolság, az nem fogy, nem lett rövidebb az előttünk álló út. És akkor az ember még jobban erőlködik, mert fél, hogy sohasem készül el. Végül akadozni kezd a lélegzetünk, lihegünk és kikészülünk. De az utca, az még mindig ott tátong előttünk.

Hát, tudod, nem így kell ezt csinálni, Momó! Sohasem szabad egyszerre az egész utcára gondolni, érted? Csak a következő lépésre, a következő lélegzetvétellel, a következő mozdulatra, a következő napra. Mindig csak a soron következőre, többre nem. És akkor egyszerre jól csinálja az ember a dolgát. Aztán – egyszer csak – észrevesszük, hogy lépésről lépésre az egész utcával elkészültünk. Sokszor azt sem tudjuk, hogyan. Még csak nem is lihegünk. És ez fontos.”

► Michael Ende Momo című regénye nyomán

Jelentkezési lap

Név:

Cím:

Életkor: Tel.:

Gyülekezet, iskola:

Kérjük, jelöld meg, melyik táborba jelentkezel:

Balatonszárszó	Kőszeg	Révfülöp
☐ augusztus 25–31.	☐ augusztus 6–13.	☐ július 26. – július 2.
☐ szeptember 5–11.		☐ augusztus 21–27.
	Nagyveleg	Sarród
Gyenesdiás	☐ július 3–9. (gyerektábor I.)	☐ július 4–11.
☐ július 3–9.	☐ augusztus 14–20.	
☐ július 10–16.		
☐ július 17–23.	Piliscsaba	Zselickisfalud
☐ július 24–30.	☐ július 10–16.	☐ július 16–23.
☐ július 31. – augusztus 6.	☐ július 31. – augusztus 6.	
☐ augusztus 7–13.	(gyerektábor II.)	

Megjegyzések:

(Ide kérjük beírni, ha valaki vegetáriánus vagy allergiás valamire, esetleg asztmás. A rendszeres gyógyszeresedéssel járó betegséget feltétlenül jelezni kell! Egyéb információ, amellyel a táborvezetőnek tisztában kell lennie.)

.....

Szülő aláírása

(amennyiben még nem vagy 18 éves)

A jelentkezési lap fénymásolható. Visszaküldési cím: Huszák Zsolt, Ifjúsági és Gyermekosztály (1085 Budapest, Üllői út 24., tel.: 20/824-3870).

(Ballagókönyv. Összeállította Zsoldos Sándor. Maxim Könyvkiadó, Szeged. Ára 490 Ft.)

MELLÉKLET

SZERKESZTETTE BALOG ESZTER

Országos evangélikus gyermeknap

Csömöri művelődési ház, május 28., szombat

Kedves Gyermek, Fiatalok, Szülők, Hittantanárok, Lelkeszek!
Az idei országos evangélikus gyermeknap május 28-án lesz a csömöri művelődési házban (Petőfi Művelődési Ház, 2141 Csömör, Vörösmarty u. 1.).

A találkozó programja:

10.00 – Áhítat, éneklés
10.30 – Mese és játék. Kacagó-koncert Döbrentey Illdikó mesemondó és Levente Péter játékmester vezetésével
12.00 – Ebéd
12.30 – Kézműves program és bűvész előadás
14.00 – Búcsú

Fontos tudnivalók: arra kérem a jövőre szándékozókat, hogy írásban jelentkezzenek május 20-ig az erzsebet.mady@lutheran.hu e-mail címen, vagy az 1/486-3541-es faxszámon, vagy levélben a „Gyermekosztály” feltüntetésével a 1085 Budapest, Üllői út 24. címen. (A telefonos jelentkezések egy idő után követhetetlené válnak, és nem tudom garantálni, hogy nem tévesztem össze a jelentkezőket, vagy nem felejték el valamit.) Nagyon köszönöm!

Az ebédrendelést és a terembe férőhelyek kialakítását a jelentkezők száma szerint rendezzük. Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

■ MÁDY ERZSÉBET gyermekreferens

Életed teljék

az Atyának
a Fiúnak
és a Szentléleknek
névében

az Atyának
ne a félelemnek,
ne a sanyargatásnak –
a hozzád fordulónak
névében

a Fiúnak
ne a hatalomnak,
az erőszaknak –
az odaadás
névében

a Szentléleknek
ne a mélabúnak,
a beletörődésnek –
az örömmel
a reménységnek
névében

Forrás: Mindennapi és nem egészen mindennapi történetek (Kálvin Kiadó, 2005)

Könyvajánló

► **Mohay Péter: Közösségformáló játékok tizenéveseknek. Flaccus Kiadó, Budapest, 2004.**

Ezt a könyvet azoknak a fiataloknak és ifjúsági vezetőknek ajánljuk, akik változatosabb, tartalmasabb szeretnék tenni a csoportjuk életét, nyári táborait. A közösség építésére különösen nyáron kínálkozik alkalom, ezért sok múlik azon, hogy milyen játékok kerülnek elő a gyülekezeti vagy épp megyei ifjúsági táborokban, hétvégéken. Ebben a füzetben vannak olyan játékok, amelyek jókedvet teremtenek, és vannak olyanok is, amelyek igényesebbek, elgondolkodtatók, többféle készséget igényelnek. Némelyek egészen rövidke – mindössze néhány percesek –, mások akár több óráig is eltarthatnak. Néhányhoz elég a csoportnak egy fél órára körbeülnie, mások pedig aktív mozgást igényelnek. Találhatunk közöttük mintegy tucatnyi önismereti játékot, és sok olyat is, amelyben a játék mindössze keretet ad ahhoz, hogy egy adott témáról beszélgetés induljon el a közösség tagjai között.

■ B. E.

A könyv ára: 790 Ft. Megvásárolható a Filagóra pszichológiai könyvesboltban (Budapest, Üllői út 2–4.).

Játékörök a nyári táborokra

A jobb oldalamon lévő szék üres (8–12 éveseknek)

Rakjatok körbe a résztvevők számánál eggyel több széket. Mindig az szőlalhat meg, akinek a jobbán lévő szék üres, és maga mellé hívhat valakit. A tábor elején ismerkedős játék lehet. Később a hi-

körbe. Egy szék üresen marad. Minden játékos nevért íratok fel egy-egy papírlapra, ezeket azután összekeverve osztátok szét. Így mindenki új nevet kap, s a játékban nem a személy, hanem a név számít, amely azonban folyamatosan gazdát cserél. Induláskor a játékvezető ültessen két fiú-, illetve két lánynevet viselő fiatal

van vége, ha abszolút többség alakul ki a „parlamentben”: négy fiúnév esetén a fiúk, négy lánynevet összegyűlése esetén pedig a lányok győznek.

Térde csapkodós (15–20 éveseknek)

Az ideális létszám ebben a játékban 10–12 fő. A játékosok körben ülnek, és mindenkinek a jobb keze a jobb szomszédja bal térdén, a bal keze pedig a bal szomszédja jobb térdén van. Egy csapásnál az óramutató járásával megegyező irányban halad a kör, két csapásnál megfordul az irány. Aki hibázik, kiesik.

Nekem van... (15–20 éveseknek)

Mindenki úgy kezdi a mondatot, hogy „Nekem van...”, és tetszés szerint folytatja, például: „...hosszú orrom.” A következő játékos megismétli – az elhangzás sorrendjében – az addigiakat, és kiegészíti egy újabb „tulajdonnal”. A játéknak akkor van vége, ha a játékosok már képtelenek felidézni a mondatokat. A játéknak csak nyerteséi vannak, hiszen mindig sok kacagás kíséri. Befejezésként érdekes lerajzolni azt a teremtményt, amelyet így megalkottak a résztvevők.

■ HULEJ ENIKŐ

Fussunk, fussunk, szaladjunk!

Minden játékos választ magának egy párt; a párok egymás mellé állnak, és egymásba karolnak. Kiválasztunk egy párost, egyikük lesz a fogó (Z.), a másik pedig, akit a fogónak el kell kapnia, vagyis a menekülő (V.). A menekülőnek (V.) minél gyorsabban menedéket kell találnia a következőképpen: be kell állnia valamelyik párhoz (X. és Y.) harmadiknak úgy, hogy valamelyikükbe belekarol, például: X. + Y. + V. Akibe belekarolt, az ott marad (Y. és V.) a menekülővel. Amint belekarol a menekülő a pár egyik tagjába, az addigi fogó menekülő lesz, és az lesz a fogó, aki addig ácsorgott (X.). A játék izgalmasabb, ha megszabjuk, hogy mekkora területen lehet futni, valamint ha időhatárt szabunk ki arra, hogy hány másodperc elteltével kell beállnia a menekülőnek valaki mellé.

Mire jó a söröslátét?

Ha be tudunk szerezni sok söröslátétet, vagy kartonból ugyanolyan nagyságú korongokat készítenek, jól megmozgathatjuk a társaságot. Játshatjuk kint is, bent is. A csatateret kettéosztjuk – ragasztócsík vagy madzag segítségével –, a társaságból pedig két csapatot alkotunk. A játékvezető kiosztja a söröslátéteket (korongokat), és szétszórja a két csapat térfelén. A játék nyertesé az a csapat, amelyik több söröslátétet (korongot) tud átjuttatni a megszabott játékidőn belül az ellenfél oldalára. Természetesen az a csapat nyeri a játékot, amelyiknél kevesebb látét (korong) van. Fontos szabály, hogy tilos összegyűjteni és egyszerre átadni a korongokat. A játékidő lehet egy perc vagy harminc másodperc is.

Akadályverseny

Kellékek: rengeteg vatta, leukoplaszt, rugalmas pólya. A játékosokat párba állítjuk magasságuknak megfelelően. Egymás mellé állítjuk őket, és egymáshoz kötjük lábukat, kezüket. A párok tagjainak betömjük a másikhoz közelebb eső fülét, s ugyanígy bekötjük a szemüket is. Ha minden résztvevőt be-

kötöttünk, indulhat a játék. Egy kijelölt pályán kell végigmenniük. Fontos, hogy ne egyszerre induljanak a „betegek”, hanem pár perc különbséggel. Négy ponton kell megállniuk, ahol gyógyulást nyerhetnek. Az a páros nyeri a játékot, amelyik a leggyorsabban teljesíti a távot és a feladatokat.

1. megálló: fontos, hogy valaki útra indítsa a játékosokat. Mondjuk el nekik, hogy őket elvarázsolták, és csak akkor fognak meggyógyulni, ha kiállnak egy-két igencsak nehéz próbát.

2. megálló: először a lábukat szabadítjuk fel, ha jól oldják meg a feladatot; ez lehet például egy bibliai tó, vagy egy kijelölt vonal mentén kell együtt végigmenniük úgy, hogy nem léphetnek le a vonalról, vagy bármilyen hasonló feladat.

3. megálló: a kezük „gyógyulásáért” kell megtenniük valamit. (Nagyon nehéz összekötött kézzel bármit is megtenni...) Például rakjanak ki egy összevágott képet vagy rajzot úgy, hogy csak az összekötött kezüket használhatják.

4. megálló: a hallás „gyógyulásáért” sügünk valamit mindkét játékos „jó” fülébe, és ismételjék el azt. Ez lehet egy bibliai idézet vagy Jézus egyik tanítása.

5. megálló: a látás „visszanyeréséért” mindkét játékosnak külön adjunk feladatot. Fogjuk be azt a szemét, amelyikkel lát, és kérjük meg, hogy találja ki, mit adtunk neki inni, enni (például bor, otya, pászka, cukor, víz, citromlé stb.).

Ha a játékosok a megállónál jól teljesítették az adott feladatot, vegyük le róluk a kötéseket, így „meggyógyulnak”.

Csomózás játék

Ezt a játékot biztosan sokan ismerik. A társaság körbe áll, mindenki becsukja a szemét, háromra elindul előre, és megfogja valakinek a kezét. Ha mindenkinek mindkét kezét fogja valaki, kinyitjuk a szemüket, és megpróbáljuk úgy kibugancolni a csomót, hogy nem engedjük el egymás kezét. Izgalmasabb a játék, ha nem a játékvezető végzi a kibugancolást, hanem mindenki közösen. Akik ügyesebbek, azok zenére is játszhatják táncikálva.

■ KENDEH-KIRCHKNOP ANITA

vás kiegészíthető indoklással, például: „Azért hívom X. Y.-t, mert tegnap délután jól játszottunk együtt.” A játékok bibliai nevekkkel is lehet nehezíteni.

a „parlamentbe”. Az hívhat maga mellé valakit, akinek a jobbán üres szék van, és a játékot nehezíti, hogy a hívó és a hívott fél mindig nevet cserél. A játéknak akkor

Bibliai névvel felállni (8–12 éveseknek)

Két lépcsőben érdemes játszani. Először a gyerekek javaslatai alapján íratok fel bibliai szereplők neveit egy kartonlapra; felírásukkor röviden be is lehet mutatni a felsorolt személyeket. Másodszor rakjatok körbe a székeket; ha a papíron lévő köztül elhangzik egy bibliai név, akkor a gyerekek felállnak, amikor pedig egy mai, modern név következik, ülve maradnak. Aki hibázik, kiesik.

Parlamenti többség (15–20 éveseknek)

Rakjatok négy széket egy kiemelt helyre („parlament”), a többit pedig rendezzék

FOTÓK: BOTTÁ DÉNES

HIRDETÉS

Határátlépő – keresztény ifjúsági fesztivál

Határátlépésre hívnak minden fiatal és idősebbet a kőszegi evangélikus, katolikus és református gyülekezetek május 16-án, pünkösdhétfőn Kőszegre, a Jurisics-várba.

„Azért leszünk együtt, hogy jobban megismerjük egymást. Hogy olyan fiatalokkal találkozhass, akik maguk is keresik életük határait. Hogy meglásd, nincsenek közöttünk egymástól elválasztó felekezeti határok. Hogy együtt figyeljünk mindazokra, akik zenei tudásukkal, életükkel mai módon szolgálják Istent. Hogy közösen mutassuk meg: a hit nem valami életidegen dolog, hanem határátlépés: a félelem és önmagunk határának átlépése.”

Tedd meg az első lépést te is pünkösdhétfőn, és gyere el a fesztiválra!

Program:

16.00: Programkezdés – Kidron zenekar, Izsóp együttes, Mécses zenekar, Sillye Jenő
20.00–21.30: Héber táncház és teaház

HIRDETÉS

EKE-táborok

2005-ben az alábbi nyári alkalmakra várja az EKE Evangéliumi Alapítvány az érdeklődők jelentkezését:

- **Gyermekhetek:** június 20–25. (Ósagárd); június 27. – július 3. (Rábaszentandrás); július 4–19. (Újhuta); július 11–16. (Lucfalva)
- **Ifjúsági hét:** augusztus 1–6. (Bátónytereny, Szorospaták)
- **Ifjúsági hitmélyítő hét:** augusztus 8–13. (Pálháza)
- **Családok hetek:** július 25–30. (Piliscsaba); augusztus 8–13. (Piliscsaba)
- **Felnőtt hitmélyítő hét:** augusztus 22–27. (Piliscsaba)

Jelentkezés és bővebb információ: EKE Evangéliumi Alapítvány (1068 Budapest, Szondi u. 95. I/1., tel./fax: 1/332-7063; e-mail: ekeal@freemail.hu)

HIRDETÉS

Az Északi Evangélikus Egyházkerület Közgyűlése május 10-én, kedden 10 órakor tartja évi ülését a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség templomában (1123 Budapest, Kék Golyó u. 17. – megközelíthető a 2-es metróval, a 18-as, a 61-es és az 59-es villamossal a Déli pályaudvarig; onnan néhány perc gyalog). A közgyűlés megnyitóját isztentiszteletén *Balicza Iván* budavári igazgató lelkész, az Egyházkerületi Bíróság lelkészi elnöke hirdeti az igét.

A közgyűlésre szeretettel várjuk annak törvény szerinti tagjait és minden érdeklődő testvérünket.

Szeretettel kérjük evangélikus testvéreinket, hogy támogassák adójuk 1%-ának felajánlásával a

Bethesda Kórház Alapítványt!

2005-ben egy új röntgengép beszerzéséhez kérjük segítségüket.

Adószám: 180 425 39-1-42.

HIRDETÉS

A Női Missziói Szolgálat asszonyhétvégét szervez május 19–22 között (csütörtök vacsorától vasárnap ebédig) Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban *Újulatok meg!* címmel. Előadók lesznek: *Pásztor János* nyugalmazott református teológiai tanár; felesége, *Judit*, a Református Nőszövetség elnöke és *Hafenscher Károly*, az országos iroda igazgatója.

Sok szeretettel várjuk a jelentkezéseket május 14-ig a következő címre, illetve telefonszámra: MEE Női Missziói Szolgálat, 1450 Budapest, Pf. 21.; tel.: 1/483-2261.

A hétvégével kapcsolatos kérdésekkel *B. Pintér Márta* lelkészt keressék a 20/824-2791-es telefonszámon.

HIRDETÉS

A 2005. évi missziói pályázat nyertesei

Ajkai evangélikus gyülekezet – 100 000 Ft; bajai evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; balassagyarmati evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; beledi evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; Nyugat-Békési Egyházmegye – 30 000 Ft; bényei evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; bobai evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; Budai Evangélikus Egyházmegye – 80 000 Ft; budapest-rákospatolai evangélikus gyülekezet – 70 000 Ft; Luther Márton Szakkollégium – 50 000 Ft; budapest-pestsztentörinai evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; budapest-rákosszentmihályi evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; budaörsi evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; csákvári evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; Dél-Pest Megyei Egyházmegye – 50 000 Ft; dunaharaszti evangélikus gyülekezet – 40 000 Ft; esztergomi evangélikus gyülekezet – 40 000 Ft; főt evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; hatvani evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; hódmezővásárhelyi evangélikus gyülekezet – 100 000 Ft; kecskeméti evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; kemeneshögyési evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; kemenesmagasi evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; kemenesmihályfai evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; kisapostagi evangélikus gyülekezet – 15 000 Ft; kissomlyói evangélikus gyülekezet – 40 000 Ft; kővágóörsi evangélikus gyülekezet – 40 000 Ft; lébényi evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; maglódi evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; marcalgergyei evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; medgyesegyházai evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; mencheslyi evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; mezőberényi evangélikus gyülekezet – 40 000 Ft; miskolci evangélikus gyülekezet – 100 000 Ft; nagytarcsai evangélikus gyülekezet – 100 000 Ft; nádasi evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; nyírszőlősi evangélikus gyülekezet – 60 000 Ft; őrimagyarósi evangélikus gyülekezet – 40 000 Ft; pécsi evangélikus gyülekezet – 100 000 Ft; pusztaszentlászlói evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; répcelaki evangélikus gyülekezet – 100 000 Ft; somlószőlősi evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; Szarvas-Ótemplomi Evangélikus Egyházközség – 50 000 Ft; szekszárdi evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; székesfehérvári evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; szolnoki evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; szügyi evangélikus gyülekezet – 70 000 Ft; tabi evangélikus gyülekezet – 40 000 Ft; tengelic evangélikus gyülekezet – 50 000 Ft; tét evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; tordasi evangélikus gyülekezet – 40 000 Ft; uraiújfalu evangélikus gyülekezet – 40 000 Ft; várapolai evangélikus gyülekezet – 100 000 Ft; Veszprémi Evangélikus Egyházközség – 60 000 Ft; vönöcki evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft; zalaegerszegi evangélikus gyülekezet – 30 000 Ft.

Brassó üzenete

► **Ugyan kinek jutna eszébe felróni, hogy politikuscocok csak ritkán „tükröz” hasábjain az *Evangélikus Élet*? Míg azonban a magyarországi egyházak a (párt)politika témától tudatosan igyekeznek távolságot – szereplőitől lehetőleg egyenlő távolságot – tartani, addig a trianoni határ túloldalán a magyar evangélikusság merőben másfajta hozzáállásról kezd elhíresülni. A kisebbségi helyzetük okán amúgy is aktívabb közéleti szerepvállalásra kényszerülő történelmi egyházak sorában ugyanis az evangélikusok mindinkább a dialógus, a jobb- és baloldalra sorolt politikai erők közötti párbeszéd előmozdítói. Távolságtartás helyett – az evangélium szellemében – testvéri közeledést, konszenzuskeresést szorgalmaznak. Ennek adta újabb tanújelét a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház, amikor az erdélyi magyar nemzetközösség helyzete az európai integráció folyamatában címmel szervezett lelkészkonferenciát, és arra – mások mellett – egyaránt megnyerte előadónak *Markó Béla* román miniszterelnök-helyettest, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség elnökét és *Németh Zsoltot*, a Magyar Országgyűlés külügyi bizottságának fideszes elnökét.**

Raduch Zsolt esperes, a házigazda gyülekezet lelkésze exegézissel nyitotta meg a késő délután úrvacsorai isztentisztelettel, illetőleg püspöki ígéhirdetéssel zárult lelkészkonferenciát

Dr. Fazakas Sándor

Hogy a „mostohaanyaország” határa-in túl rekedt magyarság – ezen belül az evangélikusság – számára miért létkérdés az európai integráció, azt e helyütt talán felesleges részletezni. Amikor *Adorjáni Dezső Zoltán* püspök rögzítette a témát és a dátumot a felkért előadókkal, még nem sejtette, hogy a Brassói Evangélikus-Lutheránus Egyházközség gyülekezeti központjában tartandó konferencia időpontjának kitűzése milyen telitalálatnak bizonyul. Az Európai Parlament egy héttel korábban hagyta jóvá Románia és Bulgária csatlakozási szerződését, immár megfigyelői státusban adva esélyt e két or-

Gabriel Andreescu

szágnak, hogy – legkorábban 2007 folyamán – a közösség teljes jogú tagja legyen. És április 20-án *Markó Béla* miniszterelnök-helyettes még úgy beszélhetett a romániai kisebbségek jogairól rendező törvény tervezetéről, mint amelynek elfogadása napokon belül „realizálódhat”. Bár a nemzeti közösségek kulturális autonómiájának jogi keretét tartalmazó RMDSZ-tervezetet még jelen lapszámunk nyomdába adásakor sem fogadta el a román kormány, a brassói lelkészkonferencia mintegy száz résztvevője számára ez aligha okoz meglepetést... Ráadásul a jelenlévők a törvénytervezet tapintatos kritikáját is kihallgatták *Németh Zsolt*nak *A magyar-román viszony az európai csatlakozás folyamatában* címmel tartott előadásából. A fideszes külpolitikus főként a területi autonómia igényének megjelenítését hiányolta az RMDSZ stratégiájában, elsősorban épp a Romániát is befogadni kész európai közösség lehetőségeinek ismeretében.

Mindkét politikus kitért a romániai egyházakat érintő kérdésekre – így az egyházi kárpótlás ügyére is –, de a vallás-gyakorlat, a hitélet gazdagításának esélyeit közvetlenebbül *Gabriel Andreescu* szociológus, a Romániai Helsinki Bizottság igazgatója világította meg *Lelkiismereti szabadság és felekezetek közötti egyenlőség az új kultusztörvény-tervezet tükrében* címmel tartott korreferátumában.

A sajátosan romániai problematikát taglaló előadást követően – *dr. Fazakas Sándor* teológus jóvoltából – üdítően kitágult a horizont. A debreceni református teológia erdélyi származású professzora délután már arra a kérdésre ke-reste a választ, hogy a protestáns egyház, illetve teológia mivel járulhat hozzá az európai integráció folyamatához. Ahhoz a folyamathoz, amelyhez a maga – nem is olyan szerény – erőfeszítéseivel a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház április 20-án talán maga is hozzájárult.

■ BODA ZSUZSA – T. PINTÉR KÁROLY

MINT OLDOTT KÉVE... II.

Hol vannak a gyermekek, akik továbbadják a magyar szót?

Drámai fogyás Erdélyben, a Felvidéken és a Délvidéken

És megint csak azt kérdezem: hol vannak a gyermekek? De nemcsak itt, nálunk, Magyarhonban, hanem Magyarországon egykori, elcsatolt területein is, Erdélyben, a Felvidéken vagy a Délvidéken. Hol vannak a magyarul beszélő gyermekek? Merthogy bármelyik égtáj felé is tekintünk, mindenütt ugyanaz a szomorú kép fogad: évről évre kevesebb magyar gyermek születik. És ez a drámai fogyás egyelőre megállíthatatlannak tűnik. Mivel pedig itt, a Földön természetes körülmények között a vákuum semmilyen formája, így az etnikai vákuum sem képzelhető el, könnyen belátható: helyünket más népek veszik át. Dél-Erdélyből például nemsokára végképp kivész a magyar szó. Úgyhogy megint csak azt kérdezem: hol vannak a gyermekek?

Romániában legutóbb három évvel ezelőtt, 2002-ben tartottak népszámlálást, amely magyar szempontból a legpesszimistább várakozásokat is alulmúló eredményt hozott. E szerint keleti szomszédunkban már csak 1 millió 434 ezer ember vallotta magát nemzetünkhöz tartozónak. De nem jobb a helyzet a többi utódállamban sem. Szlovákiában például 520 ezer, Szerbia-Montenegróban 290 ezer, Ukrajnában 157 ezer magyar él az ottani, hivatalos statisztikai adatok szerint. A többi szomszédos országban még ennél is kevesebben – igaz, ott mindig is kevés magyar élt. Horvátországban például 17 ezren, Szlovéniában 6 ezren, Ausztriában pedig 40 ezren. Ez utóbbi adat egy kicsit félreérthető, hiszen az őslakosoknak nevezhető burgenlandi magyarok 14 ezer főre csökkent, a fennmaradó 26 ezres létszámot pedig azok a magyarok teszik ki, akik már megkapták

az osztrák állampolgárságot, de nem Ausztriában, hanem valamelyik másik utódállamban születtek. Vagyis olyan, többnyire Erdélyből és a Délvidékről, kisebb részben a Felvidékről származó bevándorlók, akik a jobb élet reményében hagyták el szülőföldjüket. Az ilyen embereket többnyire kíméletlenül felszívja az asszimiláció, gyermekeik már csak a legtrikáiban őrzik magyar identitásukat. De az asszimiláció nem csak az ausztriai magyarokat sújtja: ez a folyamat a Kárpát-medence összes utódállamban tetten érhető.

Lassacskán száz éve, 1910-ben tartották az utolsó olyan népszámlálást, amelynek idején a Kárpát-medence még teljes egészében magyar impérium alá tartozott. Akkor a lakosság 54,5 százaléka vallotta magát magyar ajkúnak, most pedig csupán a Kárpát-medencében élők harmada! De nézzünk egy kicsit alaposabban a drámai népességfogyást tükröző adatok mögé, hiszen így tárul csak fel igazából, hogy mennyire lesújtó a helyzet.

TOMPA MIHÁLY

A gólyához

(részlet)

Csak vissza, vissza! dél szigetje vár;
Te boldogabb vagy, mint mi, jó madár.
Neked két hazát adott végzeted,
Nekünk csak egy – volt! az is elveszett!
Repülj, repülj! és délen valahol
A bujdosókkal ha találkozol:
Mondd meg nekik, hogy pusztulunk, veszünk,
Mint oldott kéve, széthull nemzetünk...!

■ JEZSÓ ÁKOS

Fénysugár

■ JÁSDI BEÁTA

Egész életemben kishitű voltam. Gátlásokkal küszködtem, nem bíztam magamban. Csuda tudja, hogyan, mitől, kitől lettem ilyen – egyetlen felmenőmre sem hasonlítottam ebből a szempontból. Apám az abszolút reménytelen helyzetekben is föltalálta magát, egészen szokatlan megoldásoktól sem riadt vissza. Anyám maga volt (hála Istennek, ma is az) a két lábon járó önbizalom – tízévesen színésznőnek készült, tizenhat évesen kötetnyi verse volt már. Nekem meg – ugyanennyi idősen – még az is gondot okozott, ha át kellett mennem a szomszéd osztályterembe valamiért.

Gimnazistaként is utáltam telefonálni, állandóan elégedetlen voltam magammal. Igaz, rendszeresen kaptam eligazítást két idősebb bátyámtól, akik nem győzték bimbózó öntudatomat nyesegetni. Ronda vagy, kövér vagy, buta vagy – így adták tudtomra, hogy voltaképpen nagyon is szeretnek. Talán aggódtak, nehogy elbízam magam. Mindezek ellenére – úgy tizenéves korom táján – egyre többször éreztem, hogy sem buta, sem ronda, sem kövér nem vagyok. Bár izgultam, ha felelmem kellett, mégis mindig összeszedtem magam – utáltam volna lebögni a többiek előtt.

Az első nagy önbizalomfröccsöt néhai gimnáziumi osztályfőnökömtől kaptam, Németh József tanár úrtól, akit csak *Juszufnak* becéztünk, s bizony csak kevesen és ritkán szerettünk. Történelemóra helyett is inkább az erkölcsről, az emberi tartásról beszélt, amit akkor rém unalmasnak és tökéletesen fölöslegesnek éreztem; ma már tudom, többet ért, mintha a mohácsi vész körülményeit

ecsetelte volna. A tanár úr a szóbeli érettségi után mindannyiunkat egyenként bocsátott utunkra néhány szóval. Nekem azt mondta, hogy az emberek rokonszenvesnek fognak találni, ezért könnyebb dolgom lesz az életben, mint másoknak. Furcsa fintora az életnek, hogy olyan hivatást választottam, amelyben csupa-csupa önbizalomtól duzzadó (már-már kipukkadó) ember vesz körül. S bár eleinte a sajtótájékoztatókon dobogó szívvel és kissé remegő hangon tettem föl a kérdéseimet, lassan megszoktam ezt is.

A napokban új feladatot kaptam a régi mellé – amely eddig sem volt kevés. Az

első napokban aludni is alig tudtam, aggódtam, hogy miképpen teljesítem majd, amit tőlem várnak. Vajon hogy fogom bírni, jut-e időm más, fontos dolgokra? És akkor, az egyik hajnalon olyan világosan, mint eddig még soha: választ kaptam a kérdéseimre. Nem kíván többet tőlem az Úristen, mint amit elbírok. Benne kell bíznom, nem önmagamban. Amikor az aznapi igét elolvastam, egy szempillantás alatt tovaszállt minden aggodalmam: „Mert te gyújtasz nekem méceset, Uram, fénysugarat ad nekem Istenem a sötétségben. Vele a rablónak is nekivontok, ha Isten segít, a falon is átugrom.” (Zsolt 18,29–30)

FOTO: SZABÓ ZSIZSANNA

A kabbalisták kabalája

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szőkéné Bakay Beatrix

► „Gyermekkorom diák hagyományának velejárója volt, hogy iskolatársaink mélyén valamilyen kabalafigura lapult. Vakon bíztunk abban, hogy ha velünk van kedvenc plüssmackónk, akkor semmi baj nem érhet bennünket. Hittük, hogy a nyakunkban hordott, »szerecsnehöz kövel« ékesített bőrláncnak köszönhetően megússzuk az aznapi felelést. Persze később is előfordult, hogy kötődtem egy-egy tárgyhoz, de miután Krisztus követővé lettem, ennek a kötődésnek többé nem volt mágikus tartalma. Az utóbbi időben több olyan újságíró is a kezembe került, amely a Kabbala titkos tanításairól szólt. Meglepetősen tapasztalom, hogy milyen gyorsan terjed a »kabalahit«. Szerintem ez nagyon veszélyes. Nem kellene erre felhívni az emberek figyelmét?”

Kedves Gyöngyvér! „Aki az Úrban bízna, olyanok, mint a Sion hegye, amely nem inog, hanem örökre megáll.” (Zsolt 125,1) Levélét olvasva hálát adtam Urunknak a halló fülekért és a látó szemekért! Hiszen naponta bebizonyosodik, hogy az emberben lévő „Isten alakú úr” mindaddig fájdalomosan kong, amíg be nem tölti az egyetlen, az élő Isten: Izrael Istene. Hiába minden próbálkozás: az „istenpótlékok” túl kevésnek bizonyulnak.

Ilyen, túl kevésnek bizonyuló „istenpótlékok” a különböző talizmánok és amulettek is. Tény, hogy a modern Kabbala-hívők újra divatba hozták ezeket. A tengerentúli kabbalista sztárok – mint például Madonna és férje vagy Michael Jackson – rendszeresen egy, a csuklójukra tekert piros fonállal jelennek meg a nyilvánosság előtt. Ez a gyapjú- vagy pamut-szálakból sodort karkötő hitük szerint megvédi a betegségek, a negatív hatásoktól, színével pedig a vért, az életet és az egészséget jelképezi. Varázserőt tulajdonítanak egyes talizmánoknak, mint például az úgynevezett „Salamon pecsétjének” is. Ez egy hatszögletű szimbólum, amely arra hivatott, hogy meg-

védje a tan követőjét az erőszakos haláltól, távol tartsa az ártó szellemektől, sőt hogy anyagi és szellemi gyarapodást adjon. Az „új Kabbala-irányzat” képviselői ezenkívül úgynevezett kámeákat tartanak otthonukban, amelyek héber vagy arámi nyelven íródott szerecsnehöz versikéket tartalmazó kis tekercsek. Földöntúli erőt erőteljesen tulajdonítanak a testen hordható féldrágakő amuletteknek és annak a „mágikus négyzetnek”, amelynek „varázserője” a számmisztika tanításán alapszik.

Az ősi Kabbala-hívők szerint azonban a mágikus tárgyakba vetett hit babonáság. A Kabbala a zsidó miszticizmus egyik legrégebbi formája. Maga a szó héber eredetű, jelentése: „befogadni”. A kabbalizmus azt állítja, hogy képes megmutatni a Biblia mélyebb, úgynevezett „második értelmezését” úgy, hogy a betűértelmezés és a számmisztika segítségével (a héber ábécében a betűknek számértékük is van) az ige minden szavának felfedi a rejtett értelmét. A kabbalisták célja a végső titkok megismerése és az Istenrel való misztikus egylétesség átélése; hisznek a földi messianizmusban.

Kialakulásának ideje vitatott; egyesek úgy tartják, hogy ez a misztikus tudás Ádámtól Noéhoz, majd Ábrahámhoz, végül Mózeshez került, aki Egyiptomból Izrael földjére vitte. A Nagy valláskalauzban (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1993, 414. o.) azt olvashatjuk a kabbalizmusról, hogy 1150 és 1250 között keletkezett, és a szefárdi zsidók ápolják hagyományát. Mai formájában a zsidó tanítások, az egyiptomi miszticizmus, az újplatonista filozófián és a számmisztika alapuló jósolati rendszerét jelenti; ezenkívül szerepelnek benne még titkos meditációk, speciális ufo- és jógaélmé-

nyek is. Mindez együtt – átítatva a mágia legkülönbözőbb formáival – valóban rendkívül veszélyes tant eredményez. Főleg azért veszélyes, mert ötvözni próbálja a mágiát, a miszticizmust és a filozófiát a Szentírással. Megmásítani szándékozik az isteni kinyilatkoztatást.

Számomra különösen fájó, hogy a hit hőseit – például az Isten drága, kiválasztott népéből származó Ábrahámot vagy Mózeset is – úgy mutatja be a kabbalizmus, mint akik a „titokzatos tudás” birtokában részt vettek olyan mágikus praktikákban, amelyek ellentétesek Isten kijelentett szavával (5Móz 18,9–14).

A tant éppen a nagyon populáris „szerecsnehöz amulettek” teszik vonzóvá. Azonban a mélyben félelmetes örvények kavarnak, amelyek elnyelni ilyekeznek e tanok követőit, hogy ne menekülhessen meg a lelkük, ne nyerhessék el az örök életet, ne ismerhessék meg Isten üdvtervét, és ne fogadhassák be Krisztus Urunk golgotai áldozatának megmentő örömhírét.

Kedves levélíró testvérem tehát jogosan tartja kerüldőnek a kabbalizmust, és egészen bizonyosan a javunkra válik, hogyha ismereteket szerevez róla saját magunk is észrevesszük tévhitjeit. Elég, ha arra gondolunk, hogy Isten milyen szigorúan tiltja a bálványimádást mint szellemi parázsnaságot. „Ezért mond Izrael házának: Így szól az én Uram, az Úr: Térjete meg, forduljatok el bálványaitoktól, rá se nézzetek utálatos dolgaitokra!” (Ez 14,6) Úgyhogy félre a kabalákkal és a mágikus tárgyakkal, a bálványszobrokkal és a preparált nyúlállbal, mert nem hoznak szerencsét! Egyedül az Úr őriz, kísér, és szeretetével biztosít arról, hogy ő tartja kézben a világ és egyéni sorsunk alakulását. Kanonikus szent iratainkban pedig minden benne van, ami üdvösségünkre szolgál. Boldog ember az, aki az Igére, a testté lett Igére bizza magát.

Üdvözlettel:

■ SZŐKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus mondja: Ha felemeltem a földről, magamhoz vonzok mindenedet. (Jn 12,32)

Húsvét ünnepe után a hatodik héten az Útmutató reggeli igéi a földön szolgáló gyülekezet sorsáról tudósítanak. Pünkösd böjtjében a Lélek ígérteit elnyert keresztyének Dáviddal együtt így könyöröghetnek: Exaudi! „Halld meg, Ur am, hívó hangomat! Könyörülj rajtam, hallgass meg!” (Zsolt 27,7) A választ Pál és Jól együtt tolmácsolja: „Aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözülni.” (Róm 10,13; lásd még: Jól 3,5) Jézus nem hagyja árván tanítványait: „Amikor eljön a Pártfogó, (...) az tesz majd bizonyosságot én rólam; de ti is bizonyosságot tesztek...” (Jn 15,26–27) A Pártfogó védőügyvédje mindazoknak, akik – az üldözések ellenére is – Isten mellett döntenek. Reformátorunk számára az igazság Lelke: Vigasztaló, „aki a megszorodott szívet Isten iránt megvidámítja, jókedvre derít, mert hiszen arról biztosít, hogy bűneink meg vannak bocsátva, a halál meghalt, az ég megnyílt, s Isten ránk mosolyog”. Pál a Szentháromság Istent dicsőíti, s úgy tartja: a földön szolgáló gyülekezet fő feladata az, hogy Krisztus szeretetének megismerése révén jusson el az Atya teljességére az ő Lelke által (Ef 3,14–21). Az Úr lelke ezt üzeni prófétája által a fogságba vitt népek: ha hazaérkeznek, „új lelket adok beléjük, eltávolítom testükből a kőszívet. (...) Az én népem lesznek, én pedig Isteniük leszek” (Ez 11,19,20). A nagy megpróbáltatás idején „állhatatosságokkal nyertek meg majd a lelketeket” (Lk 21,19), az örök életet – így bátorítja Jézus az ő követőit. Az Emberfia vallástételre biztatja barátait, és mennybemenetele után sem hagy minket magunkra: „...ne aggódjatok amiatt: hogyan vagy mivel védekeztetek, vagy mit mondjatok, mert a Szentlélek abban az órában megtanít majd titeket arra, amit mondanotok kell.” (Lk 12,11–12) Az Isten Lelkének eljövételét váró tanítványok az áruól Júdás csúfos halálával megüresedett helyet egy szemtanúval töltötték be, s „a sors Mátyásra esett, és a tizenegy apostol közé sorolták őt” (ApCsel 1,26). Jézus harmadik szava így hangzott a keresztről: „Asszony, íme, a te fiad!” (...) „Íme, a te anyád!” (Jn 19,26–27); s János, a szerett tanítvány új szeretetközösséget biztosított Máriának, otthonába fogadva őt. A pünkösti Lélek kitöltése előtti napon a prófeta ötödik látomása a lámpatartóról és a két olajfáról (Zak 4): előkép. „Nem tudod, mik ezek?” (13. vers) – „A felkenéshez használt olaj a Szentleket jelképezi. Az uralkodó és a pap összefonódása végső soron a messiási Király-Papra mutat” (Magyarázatos Károli Biblia, 1301. oldal). A Szentlélek Isten tiszteletére (lásd: 1Kor 6,19; 3,16; 2Kor 6,16); de fel- és újjáépültünk-e már? Ahogy Zerubbábel befejezhetette az ószövetségi templom újjáépítését a zárkó elhelyezésével, az Úr a templomává teszi az ő újszövetségi népét is, színtügy „nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én lelkemmel!” (Zak 4,6) Kérjük Luther énekének szavaival: „Jövel, Szentlélek Úristen, / Töltsd be szíveinket bőven...” (ÉÉ 229,1)

■ GARAI ANDRÁS

Dietrich Bonhoefferre emlékeztünk

SZÓSZÓRÓ

Iffjúságinovat-gazda: Balog Eszter

► Az idén, április elején jártam életben először koncentrációs táborban. A Bajor Evangelikus Egyház a német-cseh határhoz közel eső egykori németországi lágertületén nemzetközi ifjúsági találkozót szervezett, amelyen – teológusokkal együtt – meghívottként vettem részt. A találkozó történelmi megemlékezés volt, ugyanis itt, Flossenbürgben akasztották fel hatvan esztendeje Dietrich Bonhoeffer evangélikus lelkészét. Bonhoeffer a múlt század harmincas éveiben elsőként emelte fel szavát a nemzetiszocializmus és a zsidóüldözés ellen.

De vajon miért hívtak egy olyan helyre fiatalokat, ahol megközelítőleg harmincezer ember, köztük hatszázhetvenkét magyar is az életét veszítette? Miért akarták velünk meglátni, hogy hogyan nézett ki a krematórium, ahol hármásával égették el az elhunytakat? Miért pont ide szervezték a találkozót, amelyre végül közel ötszáz fiatal – köztük belgák, csehek és magyarok is – érkezett?

Azért, hogy fogalmunk legyen arról, mi is történt itt valójában, milyen embertelen világ uralkodott itt, a táborban, és hogy mindannyian elborzadjunk meghallván, hogy mennyien haltak meg itt teljesen értelmetlenül... Aztán azért is, hogy megcsapjon bennünket a történelem szele, hogy halljuk a meghívott túl-

élok tanúvallomásait, és azon legyünk, hogy éberen kövessük a történelmi eseményeket, nehogy hasonló helyzet alakulhasson ki bármikor a jövőben. A legfontosabb szempont azonban mégis az volt, hogy jobban megismerjünk egy olyan evangélikus lelkészt, Bonhoeffert, aki csakis Istenben bízva élte túl a megpróbáltatásokat, napról napra, Isten kezében, egészen halála pillanatáig.

Nagyon megfogott az a hajnali, szabadteri áhítat, amelyen őra emlékeztünk. „Ez már a vég, számomra azonban az élet kezdete” – visszhangzottak Bonhoeffer utolsó szavai a völgyben, a sötét ég alatt... Szinte beleborzongtam. Micsoda hit, micsoda bizalom, micsoda Istenre való hagyatkozás és Krisztus-követés – egy ilyen környezetben! Ez nem egyenlő azzal, hogy valaki acélos tekintettel néz szembe a rá leselkedő, ismeretlen halállal. Ez azzal egyenlő, hogy Bonhoeffer élete utolsó óráiban is Isten előtt borult le, Istenhez imádkozott.

De hol van mindez a mai életől? Nem arról szól ma az életünk, hogy sok zseb-pénzünk legyen, hogy az osztályban is elsősk legyünk, hogy legyen bankkártyánk, modern számítógépünk és mobiltelefonunk? Nem váltak-e fontosabbá számunkra a tárgyaik, mint a lelkiek és a körülöttünk levő emberek?

Azt veszem észre, hogy személyes biztonságunkat egyre inkább a tárgyaikban keressük, pedig mindannyian tudjuk: a telefont ellophatják, kártyánkról elfoghat a pénz, a számítógépet pedig pár év múlva lecserélhetjük egy még jobbba. Ami maradandó, ami a legkilátástalanabb elhelyeztetben is megadja a lelki nyugalomunkat, az csakis az Istenrel és az embertársainkkal való, élő szeretetkapcsolat lehet.

Bonhoeffer élete utolsó percéig követte Jézus Krisztust. Cellájában csak egy Bibliát és egy Goethe-kötetet hagyott maga után.

■ BALOG ESZTER

Papnak készült – despota lett

Háromszáz éve halt meg I. Lipót

▶ **I. Lipótot a jezsuiták nevelték, papi pályára szánták. Csak bátyja halála után, korán és váratlanul került a trónra: magyar király (1655. június 27-én), majd német-római császár (1658. július 18-án) lett. Fél évszázados uralkodása alatt állandóan papi befolyás alatt állt. Bécsben, Szent István templomában ő is Máriaanak ajánlotta fel Magyarországot (1663-ban), és fogadalmat tett, hogy az egész országot Mária tiszteletére vezeti. XIV. Lajostól ő is átvette azt a hamis nézetet, hogy csak az egyvallású állam lehet igazán hatalmas. Ezért mindenféle eszközzel üldözte a protestánsokat. Uralkodásának legfontosabb eseményeit az alábbiakban foglalhatjuk össze.**

1663-ban bekövetkezett a töröknek Erdély bukása óta várt támadása. Ekkor kint, hogy Lipót nem hajlandó megvédeni a magyar területeket. Bár *Zrínyi Miklós* sorozatos győzelmekkel bizonyította a török elleni háború vezetésére való alkalmasságát, az udvar *Montecuccoli* tábornokot bízta meg a fővezérséggel. A szentgotthárdi csatában a császári csapatok nagy győzelmet arattak, ennek ellenére Lipót azonnal megkötötte a szultánnal Vasváron a békét (1664), a legkedvezőtlenebb feltételekkel. A háború folyamán török kézre került várak kivétel nélkül török kézben maradtak: sem Magyarország, sem Erdélyt nem védte többé semmi a török támadások ellen.

Zrínyi Miklós halála után a leghatalmasabb magyar főurak *Wesselényi Ferenc* nádor vezetésével szövetséget kötöttek egymással, és kalandos terveket szöttek a császár ellen. *Wesselényi* nem sokára meghalt, a többiek pedig egymást árulták be a császárnak. 1671-ben az ország egyes vidékein kitört a felkelés, azonban az összeesküvők megijedtek a fegyvert fogó néptől, és komoly harc helyett Bécsbe siettek kegyelmet kérni Lipóttól. *Zrínyi Pétert*, *Nádasdy Ferencet* és *Frangepán Ferencet* kivégezték, *I. Rákóczi Ferenc* négy-százezer forint megfizetésével kegyelmet kapott, de valamennyi várát német katonaság szállta meg. Lipót átmenetileg megszüntette a nádori tisztséget.

A *Wesselényi-féle* összeesküvés ürügyet szolgáltatott Lipótnak a magyar önállóság teljes megszüntetésére. Az országot zsoldos katonaság szállta meg, és német helytartó kormányozta. Lipót ta-

nácsosainak az volt a véleményük, hogy „ez az ország valódi kenyér-, zsír- és hús-bánya”. Mindent elkövettek annak érdekében, hogy az ország kincseit megszeressék; valósággal kirabolták.

A Habsburg-abszolutizmus előrenyomulásával együtt járt az ellenreformáció további erősödése.

Az 1671–1681. közötti, úgynevezett „gyászévtized” összefüggéseire, eseményeire és borzalmaira itt nem térhetünk ki, de utalnunk kell a rendkívüli törvényszékek működésére (Pozsony, Eperjes...) és a protestáns lelkészek gályarabságára, a protestáns nemesek birtokainak sorozatos elkobzására, az egymást követő vérfürdőkre. Az 1681. évi XXVI. törvények vezette be az úgynevezett „artikuláris helyek” rendszerét. A hatékonyabb lelki-szellemi guzsbakötés érdekében az előzetes könyvcenzúra is a jezsuiták kezébe került.

Ezek az események is okai voltak annak, hogy a köznemesség egy részében és a nép széles rétegeiben táptalajra találva megszületett a bujdosómozgalom, amely végül *Thököly*, majd *Rákóczi* szabadságharcába torkollott. Ez ellen az uralkodó nem tudott teljes erejével fellépni, mert a spanyol örökösödési háború (1701) lekötötte a birodalom katonai erejét.

Mivel a német birodalomból kiszorult, Lipót Bécs 1683. évi, sikertelen török ostroma után megindította a török elleni háborút, hogy délkeleten szerezzen új területeket. 1686-ban hadai visszavették Budát, majd fokozatosan Magyarország szinte egész területét. 1687-ben a soproni országgyűléssel megszavaztatta a Habsburg-ház örökösödését a magyar trónon. 1691-ben a *Diploma Leopoldinummal* a Habsburg Birodalomhoz csatolta az erdélyi fejedelemséget. A törökkel kötött karlócai béke (1699) után „új berendezkedést” vezetett be. A déli országrészt katonai határ-örvidékké alakította, és ezen parancsszóval szüntette meg a protestánsok szabad vallásgyakorlatát.

Lipót mindent megtejt azért, hogy hazánkat birodalma neki engedelmessé, őt mindenben kiszolgáló, integráns részévé tegye; az erőszak és az elnyomás nem hiányzott uralkodásának eszköztárából. 1705. május 5-én halt meg.

„Odaáttra” üzenjük az uralkodónak: „Felség! A nép jövődjét építi, és – benne – a protestantizmus lendületben van! Felségednek nem köszönnetel tartozunk!”

■ BARCZA BÉLA

Egy kiváló finnugrista emlékezete

Dr. Zsirai Miklós nyelvész (1892–1955)

A Magyar Tudományos Akadémia kisterme zsúfolásig megtelt a *Zsirai Miklós* halálának ötvenedik évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen. *Dr. Kiss Jenő* nyelvészprofesszor – aki ugyanott született, mint *Zsirai*: a Sopron megyei Mihályiban – előadásában méltó módon szövegezte a professzorról.

Zsirai Miklós 1892-ben született. Középiskolai tanulmányait a soproni evangélikus líceumban végezte, majd Eötvös-kollégistaként magyar–latin–görög szakon szerzett diplomát. A négyéves korában édesanyját, tizenegy évesen pedig édesapját és testvérét elvesztő ifjú nagy elszántsággal és vasakarattal merült bele a nyelvészeti tudományába. 1914-ben, a finn–orosz háború idején önként vonult be nyelvrokonaink függetlenségi harcát segíteni. Fogságba esett; a foglyotáborban töltött öt év alatt kitűnően megtanult oroszul és zürjénül.

1921-ben az MTA főtítkári irodájának

vezetője lett; 1924-től az Eötvös József Kollégium, 1929-től pedig a budapesti tudományegyetem tanára volt. 1935-től húsz esztendőn át vezette az egyetem finnugor tanszékét. 1932-ben nyerte el az MTA levelező, 1945-ben pedig rendes tagságát. 1939-ben akadémiai nagyjutalmat kapott a *Finnugor rokonságunk* című, ma is alapműnek számító kézikönyvéért, 1949-ben Kossuth-díjjal tüntették ki.

Fő kutatási területén, a finnugor nyelvészetén kívül a magyar nyelvtudomány számos kérdésével, az általános nyelvészeti problémáival is foglalkozott, továbbá jelentős a nyelvemlékek és folyóirat-szerkesztői munkássága is.

A soproni líceumban kapott indíttatás, a szülőfalu evangélikusságának hagyománya és a keresztény erkölcsiség élete végéig elkísérte.

Egyértelműen vallotta, hogy nyelvrokonságunkat valós – és cáfolhatatlan – tények bizonyítják. Finn kapcsolatai és

tudományos kutatásai evangélikus gondolkodását erősítették, evangélikus neveltetése pedig a finnek iránti rokonszenvét növelte.

Az akadémiai ünnepi megemlékezés a megtisztelő elismerés és a tudományos pálya felelevenítésének feledhetetlen alkalma volt. Köszönet érte *Dr. Kiss Jenő* professzornak.

■ D. SZEBIK IMRE

Száz éve született, tizenöt éve halt meg dr. Vermes Miklós

▶ **A 20. század egyik legendás hírű fizikatanára volt dr. Vermes Miklós (1905–1990), aki 1929 és 1952 között a Budapesti Evangélikus Gimnáziumban tanított. A ke-rek számú születési és halálozási évforduló egybeesése volt az apropói annak, hogy a Jedlik Ányos Gimnáziumban (amelyben Vermes Miklós a fásori gimnázium megszűnésétől, 1952-től kezdve haláláig tanított) április 2-án emlékülést tartottak a tiszteletére.**

Az emlékülést *Tóth Mihály*, Csepel polgármestere nyitotta meg. Az első előadást *Dr. Kucsman Árpád* Széchenyi-díjas emeritus professzor, volt fásori diák tartotta, aki gimnáziumi emlékeit elevenítette fel. Ezután *Vastagh György* tanár, majd a csepeli kollégák (*Kövesi Sándorné*, *Tótfalusi Istvánné* és *Dr. Sebestyén Zoltánné*) tartottak megemlékezést, majd *Radnai Gyula* docens (ELTE), *Dr. Staar Gyula*, a *Természet Világa* című folyóirat főszerkesztője és *Dr. Károlyházi Frigyes* egyetemi tanár (ELTE) mondta el emlékeit *Vermes Miklósról*. Az utolsó előadást *Dr. Nagy Márton* soproni tanár tartotta, aki alapítványuk emlékére adta át a Jedlik Ányos Gimnáziumnak, valamint *Krassói Kornélia* és *Lakó Ferenc Péter* tanárnak, akik a legeredményesebben ápolják *Vermes Miklós* emlékét. *Nagy Márton* bejelentette, hogy ez év június 18-án Sopronban emlékszünetet avatnak az ünnepelt tiszteletére.

Vermes Miklós Sopronban született, gimnáziumi tanulmányait is a soproni evangélikus líceumban végezte. Itt említtem meg, hogy a híres fásori tanárok közül *Rátz László*, *Mikola Sándor* és *Renner János* is a líceumban nevelkedett; az említettek a gimnázium igazgatói is voltak.

Muki bácsi (mindenki így hívta) a soproni évek után a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán tanult matematika–fizika–kémia szakos hallgatóként. Felvették az akkori szellemi élet fellegvárába, a Bőrő Eötvös József Collegiumba is. (Megjegyzem, hogy tizenkét fásori tanár a kollégium hallgatója volt annak felosztása előtt.) Az egyetemen dolgozott tanársegédként, 1929-től pedig óraadó tanárként a Fásorban. 1935-ben *Dr. Levisz Ernővel* együtt véglegesítették, majd egy év múlva rendes tanárként dolgozott a gimnáziumban. 1937-ben a matematika- és fizikaoktatás mellett osztályfőnöki megbízást is kapott.

Fásori évei alatt – kezdetben *Mikola Sándor* akadémikus segítségével – kialakította a fizika- és a matematikatanítás módszereit. 1940-ben vezették be a kémia oktatását a gimnáziumokban. Ebben is részt vett az első évtől kezdve. Igaz, hogy csak 1952-ig tanított kémiát, de e témakörben diákjai közül nyolc a kémiai tudomány doktora, három pedig kandidátus lett. A fizika-kémia szertár őre volt. Számos helyen tartott népszerűsítő előadásokat, emellett a *Természettudományi Közlöny* rendszeres szerzője volt.

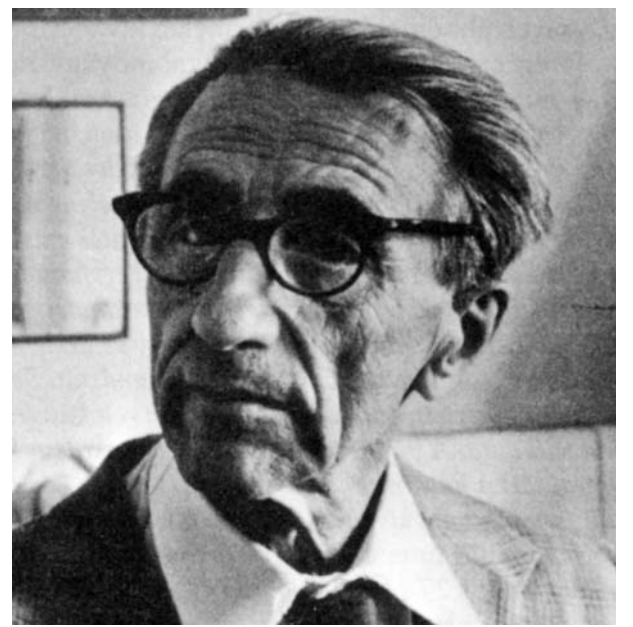
Nagy gondot fordított a gyermekek iskolán kívüli nevelésére is. Kirándulásokat szervezett – egynapostól egyhetesig – az életkoruknak megfelelő nehézségi szinten. Ezek során megismertette a nebulókkal az ország földrajzát és történetét is. E sorok írójának nyolc éven át volt az osztályfőnöke, és abban is jelentős szerepe volt, hogy megszerettem a zenét, a művészeteket. Diákjairól élt-halt; ha szükség volt rá, a leghatékonyabb módon is segítette őket. (Az ötvenes években egy érettségi előtt álló diákját kitelepítették, ő pedig biciklire ülvé vitte el neki – Budapesttől negyven kilométerre, vállalva a kockázatot – a kérdéseket és a megoldásokat...)

A Fásort 1952-ben megszüntették. A szertári eszközök nagy hányadát saját felelősségére és költségére új munkahelyére, a Jedlik Ányos Gimnáziumba vitte át – így megmentette jó részüket –, és ott folytatta nevelőmunkáját.

Az iskola harminchétt évvel későbbi visszaállítása után a Fásor kérte, hogy az átmentett eszközök egy részét visszakaphassa az iskola. A Jedlik Ányos Gimnázium vezetője, *Zanati Béla* igazgató e kérésnek helyt adott, és *Vajda Ferenc* fizikatanárral, ké-

sőbbi igazgatóval megtekintettük a szertárt. Számos eszközt visszakaptunk. Ezzel kapcsolatban nagy élményem volt, hogy amikor szemrevételeztük a szertári eszközöket, rámutattam egy zárt dobozra, és azt mondtam, hogy ez a Fásorból származik. Megdöbbenve néztek rám a jelenlévők. A dobozt kinyitva szembetalálkoztam azzal a mikroszkóppal, amellyel negyvenöt évvel ezelőtt dolgoztam, és a doboz belső felén szép kalligrafikus írással (*Vermes* jellegzetes írásával) fel volt tüntetve: „Budapesti Evangélikus Gimnázium”.

Vermes Miklós munkássága a Csepelen eltöltött harmincnyolc tanítási éve alatt teljedett ki, munkálkodása akkor vált országosan elismertté. 1954-ben kapott Kossuth-díjat. 1961-ben elsőként kapta meg a *Mikola Sándor*-díjat. 1975-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki, 1979-ben neki ítéltek az *Apáczai Csere János*-díjat, 1985-ben megkapta a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetését. Halála után, 1993-ban Csepel díszpolgára lett. Emlékét érdemel *Vermes Miklós* irodalmi ténykedése is, amely kétszázhatvanhat megjelent dolgozatot, könyvet jelent. A nyolcvanas években a szamizdat ki-

adásokból alternatív tankönyvvé előlépett műveit hat nyelvre lefordították.

Halála után egy csepeli általános iskola felvette a *Vermes Miklós* Általános Iskola nevet. A Budapest-Fásori Evangélikus Gimnáziumban, a soproni *Berzsenyi Dániel* Evangélikus Gimnáziumban (Líceumban), valamint a *Jedlik Ányos* Gimnáziumban alapítványt hoztak létre a tanár emlékének, szellemi hagyatékának ápolása végett. Az említett négy helyen relief őrzi emlékét. 2000-ben jelent meg az Eötvös Kiadó gondozásában *Róth Ágnes* könyve *Vermes tanár úr (1905–1990): Életút és visszaemlékezések* címmel.

Idén április 5-én a Farkasréti temetőben *Vermes Miklós* sírjának megkoszorúzására került sor. Koszorút helyezett el a csepeli önkormányzat képviselője, a fásori evangélikus gimnázium igazgatója, a gimnáziumban működő *Vermes Alapítvány* képviselője, a *Jedlik Ányos* Gimnázium igazgatója, az ott működő alapítvány elnöke, továbbá a *Vermes Miklós* Általános Iskola igazgatója.

Vermes Miklós egész életére nagy hatással volt. Mind szakmailag, mind emberileg befolyásolta sorsom alakulását. Hálával tartozom neki azért, hogy természettudományos pályára irányított, és egyéniségemet a szakmán kívül más irányokban is formálta. Örülök, hogy annak idején a fásori gimnáziumba járhattam, ahol olyan tanárok tanítottak, mint *Vermes Miklós*, valamint a nemrég Magyar Örökség Díjat kapott *Gyapay Gábor*.

■ DR. LIPTAY GYÖRGY

ISTENTISZTELETI REND | 2005. május 8.

Húsvét ünnepé után 6. vasárnap (Exaudi). Liturgikus szín: fehér. Lekció: 1Pt 4,7–11. Alapige: Lk 24,46–49. Énekek: 321., 366.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Blázy Árpádné; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; **II., Húsvétölgyi út 193., Féhbé** de. 10. Gyekiczky János; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójánovics András; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (összegyülekezés napja) Erdős Eszter (református lelképásztor); du. 4. (vecsernye) Donáth László; **Óbuda, III., Dévay Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zolt; **Újpest, IV., Lebstick M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv.) Smidélisz Gábor; du. 5. (szeretevendégség); **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidélisz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidélisz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Győri Tamás; de. 11. (úrv.) Győri Tamás; du. 6. (vespera) Gerlai Pál; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Gerlai Pál; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség)** du. 6. (úrv.) Barthel-Rúza Zolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 75. (nagytemplom)** de. 10. Bátorvicsky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. (családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blaticzky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blaticzky János; **Rákoshgy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Marschalkó Gyula; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Wiszkidenszky András; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Wiszkidenszky András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (ref. templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budaörs, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Egyház és környezeti nevelés – nem idegenek

► **Környezeti nevelési módszertani továbbképzést szervezett egyházi ifjúsági vezetők számára a Védegyelet és a Nádasy Alapítvány április 8–10. között Püspökszentlászlón. A rovatunk hasábjain korábban már beharangozott rendezvényről Jávor Benedek szervezőt, a Védegyelet munkatársát és Tompa Mihály résztvevőt kérdeztem.**

– *Honnan jött a képzés ötlete?*
– A Védegyelet 2001-ben Dobogókőn önállóan, 2002-ben Nádassládányban pedig a Nádasy Alapítvánnyal közösen szervezett konferenciát a környezetvédelem, a környezeti nevelés témakörében – mondta Jávor Benedek. – Dobogókőn a civil szervezetek és a különböző vallások vezetői képviselték magukat, egy évvel később pedig már kifejezetten a történelmi egyházakra fókuszáltunk. Teológiai alapról kiindulva azt a kérdést vizsgáltuk, hogy keresztény hitünkől fakadóan miért kötelességünk a környezet iránti felelősség felvállalása, sőt az aktív szerepvállalás. A két konferencia után azonban megfogalmazódott, hogy szeretnénk szélesebb réteget megszólítani. A jövő egyházát a mai fiatalok alkotják; a fiatalok elérésének leghatékonyabb módja pedig az, ha az ifjúsági vezetőket képezzük, a „tanítókat tanítjuk”. Az első többnapos képzést 2003 nyarán, a másodikat az idén, április elején tartottuk.
– *Kik voltak a résztvevők?*
– Elmondható, hogy a résztvevők köre több tekintetben is igen összetett volt, és ez nagyban színesítette az együtt töltött három napot. Az egész hétvége – az előadók kiválasztását is beleértve – az ökumené jegyében telt. A társaság az életkort tekintve is igen vegyes volt, zömében 20–35 éves fiatalok voltak együtt, de az 50–60 éves nemzedék is képviseltette magát. A programot úgy állítottuk össze, hogy a részvételhez nem volt szükség előképzettségre. Néhányan már

korábban is foglalkoztak a vallás és az ökológia összefüggésének témakörével, mint például a budai ciszterci plébánia képviselői. A résztvevők nagy része az egyházi ifjúsági munkában tevékenykedik, de többen az iskolai oktatásban szeretnék hasznosítani az itt szerzett ismereteket.

– *Milyen segédanyagok álltak a résztvevők rendelkezésére?*

– Minden résztvevő kézhez kapta a Védegyelet kiadásában tavaly megjelent Felelősségünk a teremtett világért című dokumentumgyűjteményt, valamint egy környezeti nevelési oktatócsoport CD-ROM formájában. A korábbi konferenciák anyagai a Védegyelet honlapján nagyrészt megtalálhatók, és tervezzük ezeknek az anyagoknak a folyamatos bővítését is.

– *A képzés után tartják-e a kapcsolatot a résztvevőkkel, vannak-e visszajelzések a programról? Tervezik-e a képzés folytatását?*

– Természetesen nagyon fontosak a visszajelzések, hiszen ezek alapján tudunk változtatni mindazon, amin szükség van. Kapacitás hiányában a korábbi konferenciák résztvevőivel nem sikerült annyira aktívan tartani a kapcsolatot, amennyire szeretnénk volna. A program fontos eleme volt, hogy – a harmadik nap végén – egy-egy konkrét ötletet kellett a résztvevőknek kis csoportokban kidolgozniuk; ez lehetett például egy nyári tábor vagy évközi program terve. Az elkészült munkákat aztán közösen is értékeltük. Ezt azért tartom nagyon hasznosnak, mert később a saját közösségekben ezeket az ötleteket meg is lehet valósítani.

A tapasztalatok alapján úgy gondoljuk, hogy a képzést érdemes folytatni. Ez nagyban függ a rendelkezésre álló forrásoktól, a pályázati lehetőségektől. Természetesen a következő képzést jövő nyáron indítjuk.

– *Hol hallott a képzési lehetőségről, és miért döntött úgy, hogy jelentkeznek?* – fordultam Tompa Mihályhoz.

– A konferenciáról a kezdés előtt egy héttel egy ismerős pécsi családtól értesültem e-mailben. Mivel régóta foglalkoztat a környezetvédelem kérdése, egy éve pedig közelebb kerültem az ifjúsági neveléshez is – az eredeti végzettségem informatikus –, úgy gondoltam, ez a három nap hasznos lehet számomra.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

– *Milyen munkát végez az ifjúság körében?*
– PHARE-támogatás keretében Rajta múlik címmel egy gimnáziumi programot folytatunk Zalaegerszezen, az egészséges életmódra, a családi életre való felkészítésre helyezve a hangsúlyt. Ebbe beletartozik a környezetvédelem kérdése is, amely, úgy látom, ma már egyre inkább érdekli a fiatalokat.

Ezenkívül egy családok plébániai közösségnek is tagja vagyok, amelyben tizenegy családban közel negyven gyerek tartozik. E körben a nyári táborozások alkalmával – feleségemmel, illetve más szülőikkel együtt – tematikus programokba szoktuk bevonni a gyerekeket és a fiatalokat.

– *Ezek szerint több helyen is tudja majd hasznosítani a három nap alatt szerzett ismereteket és tapasztalatokat...*
– Így van. A város távlati céljai között szerepel egy egészségnevelési központ létrehozása, ebben helyet kapna a környezettudatosságra való nevelés is. A tervek szerint már a központ építésénél, energiaellátásánál is figyelembe vennék ezeket a szempontokat. A plébániai közösség évente szervez családok táborokat, ahol a jövőben szintén lehetőség nyílna egy ilyen tematikájú program összeállítására.

– *Milyen élményekkel tért haza a képzésről?*
– A gyönyörű helyszín kiválasztása – a Zengő közelében – nagyon jól illeszkedett a programhoz. Kiemelem az evangélikus előadókat: Kovácsné Tóth Márta és Bérés Tamás előadása valóban nagy élményt jelentett számomra. A három nap jó alkalom volt az együtt gondolkodásra, és a résztvevők reményesség szerint saját elképzeléseik és ötleteik megvalósításához később is segítséget kapnak majd egymástól.

■ JCSCs

Déli harangszó Nemescsóról

Ezen a héten minden délben a nemescsói evangélikus templom harangja szól a Kossuth rádióban.

Nemescsó Vas megyei község, Kőszegtől hat kilométerre, délkeletre fekszik. A 13. századi okiratok szerint a település földesuráról, Csói Mártonról kapta a nevét, majd amikor 1578-ban a család a Nemes előnevet is felvette, az alpokaljai falut is így nevezték el. A község életében jelentős fordulatot hozott az 1681. évi soproni országgyűlés. Itt döntötték el, hogy a protestánsok megyénként egy-két templomban folytathatnak vallásgyakorlatot. Vas megyében a mai Celldömölk mellett Nemescsó volt a második ügynevezett artikuláris hely. Idetartozott Kőszegtől Muraszombatig a magyar, a szlovén és a német ajkú evangélikusság. Fából készült, szalmatető templomuk 1702-től szol-

gálta a felekezeti híveit. II. József türelmi rendelete után közadakozásból 1784-re építették föl klasszicizáló, késő barokk stílusú templomukat, de a torony csak kilencvenöt évvel később készült el.

Nemescsón született 1768-ban Asbóth János mezőgazda, aki tudós tanára volt a Festetics György alapította Georgikonnak, valamint tervezője és létrehozója a botanikus kertnek és a múzeumnak.

A nemescsói evangélikus templom huszonkét méter magas tornyában három harang lakik. A délidőben megszólaló száz-tíz kilós harang Sopronban, Seltenhofer Frigyes mester gyárában készült 1925-ben.

► Forrás: Rtv Részletes

BÉRES Az egészséges emberért

Gondoskodás egész évben

Számtalan olyan dolog van az életben, amelynek léte természetes számunkra. Ilyen például, hogy az évszakok a maguk természetes rendje szerint váltják egymást. De akkor is tudunk példákat sorolni, ha a szűkebb környezetünkben nézünk szét. Hiszen legtöbbször életében szerencsére teljesen természetes, hogy egy dolgos nap után összeül a család a vacsoránál; van mindig tiszta ruha, amelyet reggel fel lehet venni; van finom tiszta víz, amelyet reggel a gyerekek a táskájukba tehetnek, és ha valaki beteg a családból, mindig van citromos tea, amelyet jó kortyolgatni.

Míg a természet rendjét rajtunk kívül álló erők befolyásolják, addig családunk kis világát a legtöbb helyen az édesanyák irányítják. Ők azok, akik mindennap folyamatos odafigyeléssel és gondoskodással vesznek körül bennünket.

Igy anyák napja táján mindig nagyobb figyelem irányul az édesanyákra. Az újságokban és a tévék műsoraiban minden évben hasonló frázisok hangzanak el, kigyózó sorok állnak a virágárusoknál, mindenki igyekszik megajándékozni az édesanyját valamivel. Fontosak az ilyen kiemelt napok, hiszen sokszor hajlamosak vagyunk megfeledkezni számunkra „természetes”

dolgokról. A legfontosabb az, hogy felismerjük: nekünk is ugyanúgy oda kellene figyelniünk az édesanyáinkra, gondoskodniuk kellene róla egész évben, ahogyan ő is teszi ezt velünk. Nemcsak az év egyetlenegy napján, hanem egész évben.

A gondoskodásnak számtalan formája lehet. Készíthetünk egy csésze teát egy hosszú, fárasztó nap után, segíthetünk elkészíteni a vasárnapi ebédet, vagy pihenésképp elvihetjük őt moziba vagy színházba. De a legfontosabb dolog talán mindannyiunk számára az egészség.

Édesanyánk egészségét óvhatjuk egy olyan készítménnyel, amely biztosítja a jó erőnlét megtartását, és védi az egészséget. A Béres Csepp az immunrendszer kiemelt támogatójaként erősíti a szervezetet, segít, hogy elkerülhetők legyenek a betegségek. A Béres Csepp olyan komplex készítmény, amelynek rendszeres szedése hozzásegít ahhoz, hogy az immunrendszer megerősödjön, és így könnyedén kivédje a betegségek támadásait.

Fontos, hogy mi is odafigyeljünk édesanyáinkra az év minden napján úgy, ahogyan ő is teszi nap mint nap, mióta megszülettünk.

A Béres Csepp vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét.

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Katolikus kispapok és evangélikus teológusok találkozója

„Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek! (...) Csak oda küld az Úr áldást és életet mindenkor.” (Zsolt 133,1.3)

A zsoltairos szavaival mi is elmondhatjuk, hogy valóban áldásos alkalom volt az április 14-i katolikus–evangélikus találkozó az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE). Míg tavaly a mi teológusaink látogattak el a Pázmány Péter Tudományegyetemre, ebben az évben katolikus testvéreink tették tiszteletüket – immár második alkalommal – egyetemünkön.

A templom és az egyetem épületében tett séta után az új kápolnában összegyűlve dr. Szabó Lajos rektor nyitóáthítatában a tolerancia, a lelkiség és a bátorság fontosságát emelte ki és helyezte a (leendő) lelkészek, papok és hittanárok szívére. Elmondta azt is, hogy szolgálataink során majd sokszor szembe fogjuk találni magunkat olyan helyzetekkel, amikor a saját konok büszkeségünket kell levetkőznünk, s a krisztusi alázat köpenyét felvéve önzetlen szeretettel, bátran kell odafordulnunk a másikhoz, és segíteni őt tettekkkel, szavakkal vagy esetenként (meg)hallgatással.

Bíró László püspök szeretettel és reménnyel teli szavakkal világított rá az ökumené megtartó erejére, a Jézusban való egységre, ahogy azt egyik énekünkben énekeljük: „Bár szétszakadva él az egyház, / Jézusban mégis egy lehet. (...) Ha egy a Pásztor, egy a nyáj, / Őnála mind helyet talál.” (ÉÉ 268,1) A püspök közös emlékeiket felélevenítve külön is köszöntötte Johann Gyula egyetemi lelkészt. A külsőségeket, a formalitást – melyek a két vallás közé vernek éket – nem tekintve tehetünk bizonyosodást arról, hogy Jézusban valóban egyek, igazi testvérek lehetünk. Bíró László köszönetet mondott dr. Szabó Lajosnak azért a leveléért, amelyet II. János Pál pápa halála után küldött, s amelyben a rektor részvétét fejezte ki, és azt is közölte, hogy az evangélikus teológushallgatók a délelőtti áhítat keretében imádságban megemlékeztek II. János Pálról.

Ezután meghallgattuk Marton Zsolt prefektusnak és a szeminárium lakóinak a beszámolóit, amelyek segítségével bepillantást nyerhettünk az életükbe, s megtudhattuk, hogyan is töltik el egy napjukat abban a kicsiny, de annál nagyobb hitet s összetartozást melengető közösségben. Mindössze huszonhárom kispap (három görög katolikus, egy szerzetes, tizenkilenc római katolikus) lakik a szemináriumban, ám rajtuk kívül sok világi hallgató is tanul teológiát. Jókedvűen, ám mégis komolyan hallgattuk kispap testvéreink nekünk szigorúnak tűnő napirendjét.

Azt, hogy a teológusotthon lakói miként töltik hétköznapijaikat, milyen lehetőségek állnak rendelkezésükre a szabad idejükben, Tóth Károly senior mondta el. A kötött program zárásaként néhány filmkockát néztünk meg a harmadévesek passiójátékából, amelyet az idén Budapesten és Veszprém megyében több helyen is előadtak.

Az együttlétnünk agapéval zártuk. A kispapok és a teológushallgatók egymás között, „elveyűlve” folytatták a beszélgetést; ki ilyen, ki olyan témában. Bátran feltehetjük egymásnak azokat a kérdéseket a másik vallásával kapcsolatban, amelyek számunkra nem egészen érthetőek, azzal a reménnyel, hogy választ kapva meg tudjuk érteni, miért olyan fontos egy-egy kérdés a másik fél számára.

A találkozó végén a szeptemberi viszontlátás reményében búcsúztunk el egymástól. Az újabb alkalomnak a Pázmány Péter Tudományegyetem épülete ad majd helyet. „Jézus, tebenned egy az egyház: / Ne engedd szétszakítani! / S mit elront annyi sok tanítvány, / Siess te meggyógyítani!” (ÉÉ 268,4)

HORVÁTH NOÉMI másodéves, hittanár szakos hallgató (EHE)

Hazugságra tanítani?

Az utolsó kérdések vannak csak hátra. A gyülekezet tagjai, a szülők és a presbiterek feszülten figyelnek. Minden gyermek tudja a választ. Sokan jelentkeznek, nem hibáznak. A kérdések után a lelkész megkérdézi a presbitereket, hogy elégedettek-e a gyermekek felkészültségével és tudásával. A válasz: igen. A felügyelő megdicséri a konfirmándusokat, és megköszöni a lelkész munkáját. Csak a gyermekek tudják, és kuncogva konstatálják, hogy jól becsaptak mindenkit, hiszen a kérdések ki voltak osztva, így aztán nem volt fontos, hogy sokat készüljenek a vizsgára.

És – gyanítom – ez évek óta így megy sokfelé...

IKERNÉ ROSZÍK MÁRTA (Alberti)

Nyolcvan éve hunyt el Gyurácz Ferenc

„Mikor az ifjabb kollégák – a volt püspöki káplánok – a búcsúzások az ezüstkoszorút megrendelték, későn tudtam meg, és megijedtem. Éreztem, hogy nem ilyen emléktárgy kell Gyurácznak, akinek Krisztus töviskoszorúja lebegett a szeme előtt” – kezdte avatóbeszédét Payr Sándor 1932-ben a pápai evangélikus templom előtt található Gyurácz Ferenc-mellszobor előtt. Hogy miféle ezüstkoszorúról beszélt? Gyurácz Ferenc nyugdíjba vonulásakor segédlelkészeitől egy ezüstkoszorút kapott, melynek ezüst babérlevelein az ajándékozóok neve volt feltüntetve, szám szerint ötven.

Gyurácz Ferenc különleges tehetségű ember volt. Nagy teológiai tudása mellett sokakat ámulatba ejtett történelmi tájékozottsága, fuvolajátéka, nyelvtudása. Melegsívű lelkész és tanító volt. Nagy tudásával hamar felhívta magára tanárai figyelmét. A későbbiek során hitoktatóként, lelkészként, tanárként, esperesként, püspökként sokszor részesült a kívülállók és a kollégák elismerésében is.

Élete végén is mindenen átütő hite és sokféle érdeklődése adott erőt számára a napok megéléséhez. Utolsó naplóbejegyzése ez volt: „Az öregséggel járó gyöngéledést, fáradtságot, a mind gyakoribb betegeskedés hatását azonban nem tagadhatom, és sokszor fakad ajkamon a fohász: »Elég immár, Uram...!« ”

Ma is több minden őrizi a nevét Pápan. Ez nemcsak tiszteletadás a nyolcvan éve elhunyt püspök előtt, hanem szellemiségének hordozója, karakteres, Isten szolgálatában álló alakjának megőrzője a mai és az utókor számára.

■ KOCZOR GYÖRGY

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A kirándulók missziói összejövetelén, május 8-án 16 órakor a zuglói református templom gyülekezeti termében (Budapest XIV., Limanova tér 11.) Ford István misszionárius tart előadást Isten munkája szerte a világon címmel.

„Építőkövekből erős várat” – A keresztyén nevelés alapkövei címmel tart előadást Vítay Ágnes óvónő május 9-én 17 órai kezdettel a **Deák téri szeretetvendégségen,** amelyre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Pesti evangélikus egyházközség

Hitünk titkai – Teológia Luther nyomán – mindenkinek. Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) legközelebbi alkalma május 12-én, csütörtökön 16 órakor lesz a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség tanács-termében (Budapest XI. ker., Bocskai út 10.). Áhítattal Kovács László szolgál, előadást pedig Böröcz Enikő tart A keresztyén formájú egyház titka címmel.

Tisztelettel meghívjuk a **Csövári Evangélikus Egyházközség** elnöksége nevében a csövári templom új oltárképének felszentelésére, amely május 16-án, pünkösdhétfőn 16 órakor lesz. Az ünnepi istentiszteleten hálát adunk az új karzat padjaiért és a felújított oltártérért is. Igét hirdet D. Szabik Imre püspök. Az ünnepség díszvendége Harrach Péter, a Parlament alelnöke, a térség országgyűlési képviselője, illetve Bánffy György Kosuth-díjas színművész.

Az **EKE Evangéliumi Alapítvány** ezúton mond köszönetet azoknak a kedves támogatóknak, akik 2004. évi adójuk 1%-ával segítettek alapítványunk működését. Az így kapott 90 899 Ft-ot a bibliaiskolai oktatás segítésére, jegyzetek készítésére és segédeszközök beszerzésére fordítjuk.

A Déli Egyházkerületben április 28-án sikeres parókusi alkalmassági vizsgát tett Füzesi Judit (Gerendás–Csorvás); Horváth Zoltán Olivér (Gyoma); Makoviczky Gyula (Szeged); Molnár Iván (Dunaföldvár) és Szabó Szilárd (Pécs).

A Déli Egyházkerületben április 29-én sikeres lelkészvizsgát tett Csorba János (Evangélikus Hittudományi Egyetem); Győri János Sámuelné (Pesterzsébet); Lip-tákné Gajdács Mária (Békéscsaba, kórház) és Zátonyi János.

A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség szeretettel hív mindenkit május 8-án az összejövetelre napjára, a békásmegyeri evangélikus templomba (1038 Budapest, Mező u. 12. Tel.: 1/368-6118).

- 10 órakor az istentiszteleten Erdős Eszter református lelkipásztor hirdeti az igét.
- Délben ebédre látjuk vendégül a jelenlévőket.
- 14 órától a délutáni beszélgetés vendége: Szabó Magda író.
- 16 órakor a vecsernyén Donáth László szolgál.

Pünkösdi számunk tartalmából:

Az igazi csoda: nyelveken szólás

Evangélikus

HALÁLOZÁS

Április 23-án nagy részvét mellett kísérték utolsó földi útjára a malomsoki temetőben a 90. életévében elhunyt Tóth Etelkát rokonai, tisztelői, a gyülekezet tagjai és az egykori malomsoki lelkészek családtagjai.

A ravatalnál keresztfia, dr. Fabiny Tamás hirdette az igét, majd keresztlánya, Szemerei Gáborné Asbóth Györgyi leányaival együtt énekel tolmácsolta a feltámadás reményességét.

Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt a Luther Kiadó sátránál a 13. Szent István könyvhéten. A keresztyén könyvkiadók hagyományos seregszemléjét az idén május 17–21. között rendezik meg Budapesten, a Ferenciek terén.

APRÓHIRDETÉS

Luther-kabát méret utáni készítését vállalom, egyházi szabómester. Tel.: 1/351-4942.

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016

GOMBOS LAJOS
aranykoszorús hangöntő mester
2162 Órbottyán,
Rákóczi út 119. Pf. 3.
Telefon: 06/28-360-175
Budapesti iroda:
XIII., Jász u. 60/B.
Telefon: 330-6394

Fizessen elő lapunkra!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Jézus Krisztus mondta: „Nagyobb öröm lesz a mennyben egyetlen megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igaz miatt, akinek nincs szüksége megtérésre.” Lk 15,7 (Jes 5,21; Jn 15,26–16,4; Ef 3,14–21; Zsolt 27) Miért fordít az ember hátat Istennek? Miért marad el valaki a gyülekezet közösségéből? Miért csak a töredéke jár templomba azoknak, akik a népszámláláskor kereszténynek vallották magukat? Ezer – emberi – oka lehet ennek; talán csalódás, fájdalom, nemtörődomség. Nem tudjuk, hogy miért, de nem is ez a fontos, hanem az, hogy miért keresi az Úr az elveszett, eltévedt bárányt. Miért tesz erőfeszítést azért, aki nem érdemli meg? Miért nem legyint az egyszázalékos veszteségre? Miért fontosabb neki az egy visszatérő bűnös, mint a kilencvenkilenc igaz ember? Ennek egyetlen – isteni – oka van. Mert neki az a bizonyos egy a legfontosabb. Küldetése és öröme az az egy megtérő bűnös – én!

Hétfő

Legyen velünk Istenünk, az Úr, ahogyan őseinkkel volt. 1Kir 8,57a (Zsid 3,6; Ez 11,14–20; ApCsel 2,1–13) Sokat tanulhatunk az „ősöktől”. Az idők hitbéli vívódásokra és nehéz időszakokra való visszaemlékezései talán mesészerűek egy gyermek számára, mégis formálják személyiségünket, életünket. Egyszer csak szűnkbe juthat egy kép, amelyet oly szemléletesen festettek le előttünk egykor. Felvillan az úkapa Isten iránti hálája, amiért hazakerült a frontról. A régi sírok előtt állva felidéződik az ott nyugvó arca és kézmozdulata, amikor imádkozni tanított. Szinte meglevenedik egy fiatal lány, aki hetente húsz kilométert kerékpározott azért, hogy eljusson az istentiszteletre... Nagy örökség, hogy elődeink Isten kegyelmes szeretetére támaszkodtak, s életünk biztos alapja, hogy az Úr nekünk is oltalmazónk és gondviselőnk!

Kedd

Szánd meg, Uram, népedet, ne engedd, hogy gyalázzák örökségedet! Jól 2,17b (Lk 1,68; Lk 21,12–19; ApCsel 2,14–21) „Hallottad, mi történt velem? Szegénykém, megint kudarcot vallott! Szánalmas, ahogy szeretetet koldul, pedig tudhatná, hogy hiába! Szánom őt zsákutcába jutott élete miatt, ezért vetek oda neki néhány forintot...” Alapvető igényem, hogy tiszteljen, becsüljön, szeressen a környezetem, mert nem bírom elviselni a számközlő tekinteteket! Engem ne sajnáljon senki ember fia, de az Úr legyen irgalmas hozzám! A mennyei Atya, aki vétkeim ellenére is szeret, és átölel, emeljen ki abból a veremből, amelybe minduntalan belesodródok. Szánj meg, Uram, mert kegyelem nélkül nem élhetek!

Szerda

A Fiában van megváltásunk és bűneink bocsánata. Kol 1,14 (Ézs 63,16; Lk 12,8–12; ApCsel 2,22–28) Egyes vallások az önmegváltást hirdetik. Milyen jó, hogy nekünk nem önmagunk erőltetett küzdelmére kell hagyatkoznunk, hanem Isten Fiában van megváltásunk! Milyen jó, hogy keresztjével rendezte mindazt, amit mi elrontottunk, s az őszinte bűnvallás után tiszta lappal indulhatunk! Milyen jó, hogy megragadhatjuk felénk nyúló kezét, amikor egyre lejjebb süllyedünk a csábítások, bűnök mocsarában! És milyen jó, hogy ezért szüntelen hálát adhatunk!

Csütörtök

Beszélek hűségéről és szabadságról. Nem titkolom el szeretetedet és hűségedet a nagy gyülekezet előtt. Zsolt 40,11 (ApCsel 26,25; ApCsel 1,12–26; ApCsel 2,29–36) Egy riporterekről szóló filmben hangzott el e vallomás: „Az én dolgom, hogy elmondjam a sztorit.” A hívő ember küldetése is ez – elmondani a krisztusi szeretet történetét. Tanúskodni a Szentírás alapján az emberré lett Isten engesztelő áldozatáról és a feltámadt Úrral való személyes, megrendítő találkozásáról. Hiszen a megtapasztalt szabadságot nem titkolhatjuk; a bűnbocsánat öröme hirtetünk kell, s a Szentlélek életet átforgató ereje indít erre a biznyságtételre.

Péntek

Közel van az Úr a megtört szívűekhez. Zsolt 34,19 (2Kor 1,5; Jn 19,25–27; ApCsel 2,37–41) Nemcsak a bajban van közel, de sajnos akkor vesszük észre igazán jelenlétét. Mert ha valóra válnak terveink, könnyen megfeledekezünk Urunkról – csak futólag pillantunk rá az éjjeliszekrényen lévő Bibliára, vagy egy rövid esti fohászával elintézzük a hálaadást. De ha a szívünk sebet kap, és töredezni látszik, akkor újra rádöbbenünk arra, hogy milyen végtelen Isten irántunk való türelmes szeretete! Milyen kár, hogy szükségünk van ilyen mélypontokra ahhoz, hogy megmaradjunk az élő Isten közelében...

Szombat

Tiétek ez az ígért és gyermekeiteké, sőt mindazoké is, akik távol vannak, akiket csak elhív magának az Úr, a mi Istenünk. ApCsel 2,39 (Zak 6,15a; Zak 4,1–14; ApCsel 2,42–47) „Olyan szegény még sose voltam, hogy ígérem ne tudjak!” Hát igen! Az emberi ígért sokszor feleltelen, megbízhatatlan. Nincs a teljesítésére garancia, nem lehet számon kérni. Milyen más azonban Isten ígérete! Megígérte és elküldte a szabadító Krisztust! Megígérte és elküldte a Pártfogót az első pünkösdkor. Megígérte és küldi ma is – nekünk is – az erő, a szeretet és a józanság Lelkét, amely felrázza a megfáradt keresztyén életet, és erősíti a lelkes szolgálattevőt.

■ HULEJ ENIKŐ

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 8-tól május 15-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>10.40 / m2 Evangélikus ifjúsági műsor (10')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>15.00 / Bartók rádió Musica Sacra Egyházzenei magazin (60')</p> <p>19.55 / mtv A tizedes meg a többiek (magyar film, 1965)</p> <p>20.45 / PAX Ki is volt Luther Márton (riportfilm) A nagy német reformátor, Luther Márton fordította le németre a Bibliát. Az ő tanai alapján alakul ki az evangélikus egyház. A reformátorról mondja el gondolatait Gáncs Péter evangélikus püspök és Lénárt Viktor lelkész. (12')</p>	<p>12.00 / Kossuth rádió Déli harangszó a nemescsói evangélikus templomból</p> <p>15.00 / PAX Ébredés. Ifjúsági műsor, 19/1. (25') (A sorozat további részei: kedd–péntek 15.00) (25')</p> <p>23.10 / RTL Klub A bunkerban – Hitler utolsó napja (német dokumentumfilm)</p> <p>Honnan számíthatjuk Hitler végnapjait? Vajon tudta-e Hitler, hogy mi történik a bunker falain kívül? Ezek a fő kérdései a Führer pszichológiai portréját megrajzoló dokumentumfilmnek. (60')</p> <p>23.55 / m2 Quo vadis? (olasz tévéfilmsorozat, 6/5.) (A sorozat befejező része: kedd 23,55) (55')</p>	<p>5.35 / mtv és m2 Hajnali gondolatok (5')</p> <p>9.00 / National Geographic Chanel Titkok nyomában – Duracell a kutatásért A kommunikáció múltja, jelene és jövője (60')</p> <p>15.30 / PAX Istentisztelet A film Győri János nagytercsai evangélikus lelkész életének és szolgálatának állít emléket. (60')</p> <p>19.35 / PAX Rozetta Egyházművészeti műsor, 9/2. Téma: a reformáció. (A sorozat további részei: hétfő, csütörtök 19.30, péntek 19.35) (25')</p>	<p>12.20 / Duna Tv Isten kezében (ism.) A szeretet bajnokai – Soltész Miklós (26')</p> <p>13.45 / PAX A Deák téri evangélikus múzeum (riportfilm) (15')</p> <p>16.45 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor (5') (Ismétlés: vasárnap 11.25, m2)</p> <p>16.55 / mtv Mai hitvallások Látogatóban Schulek Mátyásnál, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium igazgatójánál (26')</p> <p>0.10 / Kossuth és Petőfi rádió Éjszaka Téma: Hit, haza, család. Vendég: Balczó András olimpiai bajnok</p>

CSÜTÖRTÖK

9.00 / Spektrum
Szent egység
A teremtés tüze (53')

11.05 / PAX
Élő kövekként
Gáncs Péter evangélikus püspök portréja (30')

14.05 / Hír Tv
Ketten a korzón
Rákay Philip beszélgetős műsora (ism.) (55')

17.50 / PAX
Hatvan év az orgonánál
Portréfilm Brenner (Bence) Istvánról, a pesterszébeti gyülekezet kántoráról (25')

0.15 / Hallmark
Bűn és bűnhődés (amerikai-magyar filmdráma)
Dosztojevszkij híres regényének 1998-as feldolgozása (88')

PÉNTEK

12.20 / Duna Tv
Élő egyház (ism.) (26')

15.15 / Duna Tv
A világkultúrák színterei (német ismeretterjesztő film). Borobudur – az istenek hegye (59')

19.35 / Spektrum
Képzlet és valóság
Egyre nagyobb memóriával bíró gépeink nemcsak egyre jobb felbontású képeket tudnak kezelni, de a történéseket is befolyásolhatják. Kezünkben van egy új eszköz, amelyet egyaránt használhatunk jóra és rosszra... (52')

21.00 / m2
Századunk. Ötven éve történt. Bokor Péter és Hanák Gábor dokumentumfilm-sorozata (25')

SZOMBAT

10.00 / Petőfi rádió
Áldott szép pünkösdek...
Költő, színész, művészettörténész, püspök szólal meg a műsorban – olyan emberek, akik életük, munkájuk során számtalanszor megtapasztalták már a Szentlélek erejét. (60')

13.20 / Duna Tv
Isten kezében. Függelenség a függőségtől (26')

22.00 / National Geographic Chanel
Élet a csunami után
A csatorna forgatócsoportja a tragédiát követő 14. naptól két héten át járta Srí Lanka partvidékét, hogy megörökítse mindazt, amit a csunami okozott a természetben és az emberek szívében. (60')

VASÁRNAP

20.00 / Duna Tv
Bánk bán (magyar operafilm) (116')

11.15 / Duna Tv
„Élet a Lélekben” (28')

13.05 / Kossuth rádió
Névjegy. Beszélgetés dr. Velkey György gyermekorvossal, a Bethesda Gyermekkorház igazgatójával (55')

14.30 / mtv
Örömhír. Az evangélikus egyház műsora (26')

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi titkár:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztők:** Győri Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Huszár Mariann (marian.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hako@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Matolcsy Miklós vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 2900 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 3300 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címre várjuk.